

לשכת הפרוטוקולים
דף 1 מתוך 3 דמים
עותק / מתוך 6 עותקים

ועדת החוץ והבטחון

-סודי-

הכנסת
ארכיון הכנסת

סטטוס חשיפה: מאושר לפרסום
מספר קובץ: 0504-2026
תאריך החשיפה: 28/04/2026

פרוטרקול מס. 216

מיסיבת ועדת החוץ והבטחון, שהתקיימה ביום ו',
א'ז באדר ב' תשל"ו (19.3.76) בשעה 10.00
בתל - אביב

חברי הועדה:

נכח:

- י. נבון - יו"ר
- ש. ז. אברמוב
- א. אבן
- מ. בגין
- מ. בן-פורת
- א. הרליץ
- י. הורביץ
- ז. ורהפטיג
- א. יפה
- מ. כרמל
- ק. כהנא
- ד. זכין
- ש. לוין
- ח. לנדאו
- א. מלמד
- א. רימלש
- ג. ספיר
- י. שערי

- י. בן-אהרון
- י. אלמוגי
- ש. תמיר
- מ. תלמי

חסרו:

י. רבין - ראס הממסלה

מוזמנים:

- א. רדאי
- ש. קושלר

מזכיר הועדה:

רשמה:

דיון מדיני בהסתתפות ראס הממסלה.

סדר היום:

=====

לשכת הפרוטוקולים	
דף	מחן 31 דמים
צותק	מחן 6 צותקים

19.3.76

היור י. נבון:

אני פותח את הישיבה.
אני מברך את חבר הכנסת בגין לשובו. היום אתה בבחינת מסקיף, כיוון שלא הודענו בכנסת על שובך לוועדה. באופן פורמלי אינך חבר הוועדה בישיבה זאת. זה הנוהג רק בוועדה זאת, אבל לא נסנה מן הנוהג בינתיים.

רה"מ י. רבין:

אבקש להשלים בכמה נושאים. הנושא הראשון, ההתפתחויות בלבנון. אין כנראה גבול להפתעות בעולמם הערבי. כשלב מסויים נראה היה שהמהלך הסורי שתכליתו הייתה להביא למימוש הסכם דמסק שבשעתו דווח עליו לוועדה, נתקל בקשיים שהתהווה התארגנויות מוזרות. כוחות שהם בעיקרם מחבלים של פת"ח בהספעת הפת"ח פלוס כוחו של הסגן אל-חטיב, עם גורמים של חזית הסירוב, כנראה בהשראה עיראקית, השלו לפעול כנגד המגמה שבאה לידי ביטוי בהסכם דמסק. המצב מתערער וההספעה הסורית לא הכיאה לידי מימוש תכנית דמסק. באמצע ואז נעשה נסיון הפיכה מוזר של אל-אחזב, שהוא קצין מוסלמי, ללא עבר קרבי, עם עבר מינהלי יותר, והוא כנראה יותר מכסיר בידי חלק מהקצונה הנוצרית דווקא. מוצרה הפיכה קפואה. המצב הדרדר ואז הסורים הכניסו עוד גודד או שניים של צ"פ ואולי עוד כוח של סאייקה, ונוצר שיתוף פעולה סורי-נוצרי, שתכליתו הייתה כנגד גם הכוח המוסלמי-לבנוני או מה שאל-חטיב קרא "הצבא הלבנוני הערבי", הכוחות שלהפת"ח וכנראה גם בצורה מוזרה הספעה מצרית לסייע לכוחות הקיצוניים סגילו גוון אנטי-סורי, עד כדי כך, שפאאאא אצא טערפאת פנה לסאדאת וביקש ממנו לשלוח את יתרת החטיבה עין ג'לוד שסני גדודים שלה של צ"פ בהשראה מצרית היו במצרים. הם לא הגיעו. אין לנו ידיעות שהגיעו.

ההוראות של סוריה היו לשלוח כוחות סאייקה, בעיקר, וצ"פ, למנוע התקפה על פרנג'יה, להגן על ארמון הנשיאות, לעצור את כל הכוחות, גם של הצבא הערבי הלבנוני וגם של אחזב מלתקוף את הארמון. נוצר כוח סאייקה-צ"פ יותר מאשר הצבא הלבנוני, פלוס מספר הנשיאות, שעמדו מול הכוחות של מחבלים וכוחות של אל-חטיב. לא ברור מה זה צבא לבנון היום. אל-חטיב הסתלש על שניסדות תעופה. ה סורים נתנו פקודה לסלק אותו ולהסתלש מחדש על שני סדות התעופה. הם השלשו וסילקו את כוחות אל-חטיב. אנחנו לא יודעים אם היה שם קרב. אנחנו יודעים שבסלב מסויים אל-חטיב שלט שם.

כל הזמן יש קרבות רחוב. איננו יודעים אפילו בדיוק בין מי למי. בכל יום יש 30-50 הרוגים. אין לנו הערפה אפילו בין מי למי. צ"פ היה צריך לגיע ממצרים ולא הגיע. התמיכה הצרפתית, גם באמצעי התקשורת, היא בערפאת ואל-חטיב כנגד הסאייקה וכנגד צ"פ. במסתמע נגד פרנג'יה. דרום לבנון ריקה מכוחות.

י. הורביץ:

אולי אנחנו לא יודעים?

רה"מ י. רבין:

אנחנו יודעים. זו השטה אירית. ברגע שטס הגדוד הראשון, ידענו. בימים האחרונים כמעט כל יום ישבתי עם שר הבטחון, אנשי מערכת הבטחון, ראש אפ"ן, והערכת אפ"ן היא בודאות שהם יודעים את התמונה. הצבא הפלסטינאי היה מחולק ונבנה בכל סדינה במתכונת הצבא של אותה מדינה. במצרים יש חטיבה. מאז שסת הימים הייתה להם דויזיה פלסטינאית, אבל אחר כך הפחיתו אותה. הם החזיקו את עזה. זו הייתה דויזיה צ"פ.

זהחלק מהצבא המצרי.

מ. בגין:

לשכת הפרוטוקולים		
דף 3	מתוך 31 דפים	
עותק	מתוך 6 עותקים	

19.3.76

רה"מ י. רבין:
 כמו הצ"פ בסוריה בעיראק. בירדן היה גם כן גדוד צ"פ. נוצרו איזשהן קואליציות רופפות. הנורחית היא נוצית-סורית-סאייקה-צ"פ, כי הן כולן קיבלו בסעתו את הסכם דמסק; כאשר בגדם מתיצבים חזית הסירוב, אחדב שלא ברור איפה, ובעיקר אל-חטיב.

ז. ורהפטיג: ערפאת ברור?

רה"מ י. רבין:
 הוא משחק כמו אלחטיב. כולם חוששים מהסורים. לכן, כאשר הסורים קוראים להם לבוא לדמסק, הם באים. אבל הפעולה שלהם היא לא כל כך בקו הסורי. לא כל כך. בדרום לבנון אין כוחות, אין כוחות מחבלים. כולם זזו צפונה, פרט לקטע שצא סמוך לאיזור הפתח-לנד. גם של דיללו כוחות, כי כולם זזו לכיוון בירות. הכוח של אל-חטיב פען בסני שורים, האחד בכיוון צור-צידון וה שני היה בקו דמסק-ביירות. הכוחות האלה נעצרו על ידי הסאייקה וצ"פ.

י. שמיר: נתפרסמה ידיעה על מוצב אחד שנתפס על יד הגבול.

רה"מ י. רבין:
 הכל פחות או יותר שומם. לא כדאי לעשות אידיאליזציה של פרנג'יה מבחימתפעילות מחבלים. מה קרה בסעתו? היה חופש פעולה למחבלים והגבלות פעולה על ישראל. תקפנו במטוסים, כל העולם התרגש. אין פעילות. אנחנו יודעים שאל-חטיב נתן הוראה, לפי דעתי רק שקטית, בסום פנים לא לפעול בגד ישראל. מה הוא צריך כעת צרות עם ישראל? אותו דבר במגמה של כולם. הצבא הלבנוני כבר חדשים כמעט לא נמצא בקרבת הגבול. אני לא מדבר על שוורים שה וסם. צ"פ אף פעם לא הגיע לקירבתהגבול, עם הוראות די ברורות להישמר רחוק מאיזור הגבול. הכוחות של אל-חטיב, המחבלים, כולם עסוקים סביב ביירות.

ד. זכין: מה גודל הכוח של אל-חטיב?

רה"מ י. רבין:
 איש לא יודע. כמה מאות חיילים. עריקים מכל הכיוונים, וכאשר ש ידיעות על מח"ש טסולה מברק הזדהות, אינך יודע אם מדובר במח"ש איסית או שיש לו עוד עטרים או חמישים חיילים. מצב של התפוררות של כל שליטה מרכזית.

המודיעין שלנו שוען שאין סורים בלבנון. לעומת זאת היו סמועות...

א. יפה: מה ההבדל?

רה"מ י. רבין: אני מדבר על צבא סורי.

א. יפה: למה צריך צבא סורי?

רה"מ י. רבין:
 אני לא מתווכח אתך. זה שייך להגדרות. אם אתה מגדיר את הסאייקא כסורים - אני לא מגדיר אותם כך. יחד עם זאת אנחנו יודעים שדווקא ערפאת מצא כינס את הטגריים הערביים ואמר להם שכוחות סוריים נכנסו ללבנון. הפעילות הסורית שהפסקה למספר ימים, חודשה אתמול-שלשום, כאשר אותה שלישייה - חדאם, נגי' ג'מיל ושיהבי, באו טוב ללבנון. המטרה הסורית נטארה עדיין לפי הסכם דמסק. הם בסום פנים לא רצו לפגוע בפרנג'יה ונתנו פקודה ברורה להימנע מהתקפה עליו ולמנוע את הצלחת ההפיכה של אל-אחדב. בקיצור, מגיני פרנג'יה היחסיים היום הם הסורים. יכול להיות

לשכת הפרוטוקולים	
דף 54 מתוך 31 דמים	
עוֹתָק מתוך 6 עוֹתָקִים	

-סודי-

ועדת החוץ והבטחון
19.3.76

י. רבין:

במגמה להחליף אותו, אבל בצורה מכובדת. התהפוכות רבות והמצב כרגע הוא, שהסורים הזרו לתהליך המשא ומתן. אין לנו אינפורמציה על הכיוון הפוליטי שא פרט להמטך צמידותו להסכם דמסק, שבו מדובר על הוברים הנאים: 50% בפרלמנט, נשיא נוצרי, ראש ממשלה מוסלמי, יו"ר בית הנבחרים נוצרי. כל יתר התפקידים אין הגדרה בתקנים מי נוצרי ומי מוסלמי.

לפי הדיווחים שלנו, לפי הידיעות שלנו, וראס אמ'ן עומד בתוקף על כך שהוא א) יודע, ו-ב) שאין סורים...

ח. לבנדאו: הוא אמר בתוקף לפני שבוע שאין השפעה עיראקית גם כן.

רה"מ י. רבין: אין השפעה גדולה. הוא צודק.

ח. לבנדאו: אמרת שיש השפעה עיראקית.

רה"מ י. רבין: כי חזית חוואסמה וכל אלה בדרך כלל פועלים בהשראה עיראקית. לא אמרתי שהעיראקים פעילים, אלא באופן עקיף. אין כוחות מחבלים. בדרך כלל אולי אפילו קצת פחות מאשר היו בקירבת הגבול בימים אחרים.

א. רימלט: כמה זמן בלגן כזה יכול להימשך?

רה"מ י. רבין: מאז חרב בית המקדש ידוע למי ניתנה הנבואה. אל-חטיב לא פועל, אל-אחדב לא פועל. אף אחד לא פועל, חוץ מיריות.

ט. בגין: עד אתמול לא היו התנגסויות עם מסמר הכבוד של פרנג'יה?

רה"מ י. רבין: לא. הכוחות שעלו על ארמון הנשיאות נאצרו פחות אא אאא על ידי מסמר הנשיא, ויותר על ידי הסאיקה וצ'פ. הם הכוח המונע את ההתקפה. זה נכון לאתמול בערב. איזה תהפוכות עוד יכולות להתרחש בלבנון, אני לא מוכן לבחש.

ז. ורהפשיג: נכון שאין קרבות בין זראא צבאות.

רה"מ י. רבין: אולי פה ושם יריות. אין התנגסויות בין הכוחות העיראקיים.

מ. בן-פורת: בכפרים לא.

רה"מ י. רבין: לא. איזור דרום לבנון הוא בעיקרו מוסלמי. אין כמעט ישובים נוצריים. מעש מאד.

זה כפר נוצרי עיקרי בסביבה. יתר הכפרים הנוצריים מפורזים, ואם יש שם כפרים, הם יותר צפונה.

לשכת הפרוטוקולים	
דף 5	מתוך 31 דפים
עוחק	1 מתוך 6 עוחקים

-סודי-

ועדת החוץ והבטחון

19.3.76

י. רבין:

צא לא קטנה צא קטנה את יס לנו קטר עם קבוצה אחת. עם הפלנגות אין קטר כי הם טרביים.

נושא שני, היו התפתחויות בגדה המערבית. אני לא רוצה להכנס לכך בהרחבה. היתה סידרת סיקולים קטורה בהערכות פוליטית לגבי הגדה. הגורמים מטפלים בזה.

הגדה, קרי יהודה ושומרון? פ. בגין:

רה"מ י. רבין:

כן. התהווה מצב שמצד אחד ערביי ישראל או חלק מהם הכריזו על ה-30 בחדש כ"יום

האדמה" בפצילותם נגד הפקעות. אסף התלבט על הנושא הזה ופעיל מאד באמצעי התקשורת וקריאה לכולם להתאחד עם ערביי ישראל, במיוחד לערביי יהודה ושומרון ורצועת עזה. עבין הר הבית כמוכן מכה גלים בעולם הערבי ומנוצל על ידם לתעמולה ולהסתה. היתה נטיה בהתחלה לפעול יותר אחא דרך המסגרות הנבחרות או המוניציפליות הערביות, ומסלסום החלטנו להכניס יותר כוחות צבא, כוחות צבא יותר גדולים ולפעול ביד יותר קשה. אני רואה את אחד המכחשים, מה יקרה היום בעיקר בירושלים, בהר הבית. ריכזנו כוחות גדולים עם הוראות באמצעות ברורות לפפעיל את כל מה שצריך כדי למנוע כל הפגנה. היתה קריאה להפגין בחוצות ירושלים, מה שהם קוראים, המערבית. לשם כך אנחנו נערכנו עם כוחות מסטרה מוגברים, עם עוד גדוד צנחנים, כשלישה על כל הכניסות להר הבית, בשני מעגלים, עם הוראה לתת למתפללים להכנס, ל ווסת את היציאות שלהם, ואם יהיה נסיון להפגנות, להפעיל את כל הכוחות למנוע כל הפגנה.

אתה חושב גם על סילוק הפעילים מעבר לגבול? י. הורביץ:

רה"מ י. רבין:

זו פעולה מוגבלת וגם היא תתבצע בהתאם לנוהל. הצאו על ידי שירותי הבטחון, הממשל והמסטרה סמות של אנשים, ויס נוהל במטלה איך מטפלים בזה. איננו רוצים לעשות זאת לא היום ולא מחר, כי אם היום ומחר קודם כל להסליט סדר. בינתיים, לפי הדיווחים שקבלתי עד רבע לעטר הבוקר, המהליכו גם על שביית המסחר. הנוצרים פותחים את החנויות, והמוסלמים מתחת כיסוי של יום השבת שלהם, לא פתחו את החנויות. אני מעריך שהבעיה תהיה בגמר התפילה, בסביבות אחת בצהריים. אני לפחות רואה חסיכות גדולה למנוע היום הפגנות, להגיש לעימות חריף היום, כי אני חושב שבזה תהיה מידה גדולה של מבחן לגבי ההתפתחויות גם ביהודה ושומרון וגם ב-30 במרס.

יכולים לעשות הפגנת נשים וילדים. היור' י. נבון:

רה"מ י. רבין:

הבעיה תמיד בהר הבית וביציאה מן התפילה. יש שלוש פלוגות מסמר הגבול, שלוש-ארבע פלוגות צב א, מסטרה רגילה.

א.יפה:

עוד יותר חריפה.

רה"מ י. רבין:

ידוע גם זה. אבל זו פעילות חוקית.

א.יפה:

נגד המדינה. זה בסדר? זה לא אסף.

רה"מ י. רבין:

הפעילות של רקיח היא הסתה, אבל היא הסתה בישראל בהתאם לחוק.

לשכת הפרוטוקולים		
דף	6 מתוך	31 דפים
עותק	1 מתוך	6 עותקים

19.3.76

א. יפה:
אני מדבר על פעילות קומוניסטית בגדה, שהם הולכים לבתי הספר וכריזים ומסיתים הסתה בלתי-מוגבלת לשביתות, הפגנות. זו הסתה של הקומוניסטים.

רה"ם י. רבין:
כיום שלישי יש לכם ישיבה עם שר הבטחון ותסמכו דיווח מפרוט. הערכת הסיירות, סטה שקורה ביהודה וטומרון זה יותר סטיכיה. אני תקנתי ואמרתי שמושב סיגידו שלפי הידיעות שיש בידם זה המצב.

י. סערי:
האם הקומוניסטים אינם בלתי-חוקיים בירדן?

רה"ם י. רבין:
הם בלתי-חוקיים. אין מפלגה.

י. הורביץ:
מי שגורם עכשיו להתלקחות אלה ערביי נצרת.

רה"ם י. רבין:
זה לא נצרת. התסיסה התחילה בשכם לפני שבועיים, ומשם היא התפשטה. כרמאללה יש ראש עיר שממש חבר החזית הקומוניסטית. לא פורמלית, אבל הוא בפועל האיש הפעיל הקיצוני ביותר בין ראשי העיריות. בחברון היתה גם תרוסה של הרב לוינגר, אבל אני לא אומר בודאות שזה לא היה מתפתח גם בלי זה.

א. הרליץ:
נוספה צרה של פועצת הבטחון.

רה"ם י. רבין:
מה הצרה? תהיה פועצת בטחון ויגנו אופנו.

א. הרליץ:
זה חלק מהמאבק על דעת הקהל.

רה"ם י. רבין:
אני רוצה לכסור על התמונה בעולם הערבי. לנו יש תמיד נשיה לראות את הדברים הרעים לנו. בין לוב ומצרים התחילה מתיחות שהחלה בהחדרת גורמים לוביים במגמה לרצוח את שר החוץ התוניסאי לשעבר ושר לובי לשעבר שמצאו מקלט במצרים. המצרים גילו את העניין ועצרו 20 איש. בתגובה על כך התחיל גירוש מסיבי של מצרים מלוב.

י. הורביץ:
איש לא מזועזע מזה. מסלקים כמה אלפי אנשים ואיש לא מזועזע.

רה"ם י. רבין:
בלוב נמצאים כ-200 אלף מצרים. אם אינני טועה הגיעו מפדי הגירוש לחסות אלפים

ואולי ליותר.

י. הורביץ:
עשרים אלף.

רה"ם י. רבין:
אנחנו עדים לתחילת הגברת כוונות צבאית בגבול מצרים-לוב. אינני סעריץ, לפי

ידיעות הקיימות היום, שעלולה להיות התלקחות, אבל אין ספק שיש החרפת ניכרת במתיחות, כהתבטאויות, גם במעטים.

נוסא נוסף הוא נוסא אספקת הנסך האמריקני למצרים. הנסיא נפגש עם מועדון הנסיאים ואמר להם שנחושה החלשתו לספק את המטוסים. יחד עם זאת הוסיף, שעד אחרי הבחירות אין לו כוונה לספק דברים נוספים. הפעילות שלנו נמסכת. אני יחע שגם

לשכת הפרוטוקולים	
דף 7	מחוך 31 דמים
צותק 1	מחוך 6 צותקים

-סודי-

ועדת החוץ והבטחון

19.3.76

י. רבין:

סגם חבר-הכנסת בגין העלה את העניין בפני מזכיר המדינה. זה נאמר לנו ברורות גם על ידי הנשיא וגם על ידי מזכיר המדינה, שהם החליטו את הסטה מטוסיים לספק למצרים. אין ספק שביטול חוזה הידידות המצרי-סובייטי, נותן למצרים איזשהו יתרון גם בקונגרס כעת. אני מניח שאלמלא המהלך הסאדאטי הזה, הפעולה שלנו בקונגרס היתה נוטאת פרי בצורה שאולי היינו מונעים אפילו את אספקת ששת המטוסים. אני חושב שהמהלך המצרי בעיתוי שנעשה, עזר למצרים גם בקונגרס, וודאי בממשל. הנשיא פורד והאי מציג זאת כהיסג, וקיסינג'ר אף הוא, היסג בהתמודדות עם ברית-המועצות.

ביתר הנושאים אין חדש. אני לא עד לפעילות מדינית מיוחדת של האמריקנים. יש גם ידיעות שמוצאות ביטוי בעתונות אם אצ כי לא נאמרו באופן פורמלי, שהאמריקנים רואים סיכוי מועט לאיזו שהיא תזוזה מדינית ב-1976.

מ. בן-פורת: מה גורל תאג' היולד" של אי-לוחמה?

רה"מ י. רבין: אני רוצה להזכיר את העובדות. נשאלנו אם אנחנו מסכימים שיבחן אפשרות של תחילת משא ומתן סביב הנושא הזה. נתתי תשובה חיובית. דיווחתי כאן שבטלב ראסון אמרתי לגבי מצרים וסוריה; חזרתי ארצה, היו דיונים והממשלה החליטה לסיכום שאפשר לתת תשובה חיובית כוללת. כל זה ידוע. ידוע לי שהמחשבה האמריקנית היתה ב כלל לא לרוץ עם הנושא הזה, אלא לבחון אותו בתהליך שקט. בטלב ראסון עם מצרים. דיווחתי על כך. בטלב שני, כאשר חוסיין יהיה בביקור בארצות-הברית. מתפרסמות ידיעות כאילו הסכמנו למשא ומתן נפרד עם ירדן, שאין להן כל שחר, על ב יטול מצב המלחמה. נתנו הסכמה כפי שהגדרה. השאלה בכלל אם יש על מה לדבר. האם יש מקום, על בסיס רעיון כזה, להתחיל לדבר.

ח. לנדאו: האם המסמך של היועץ המשפטי הועבר להם?

רה"מ י. רבין: עדי ין לא. היה סיכום בממשלה שקודם הממשלה תדון בזה לפני שמעבירים איזשהו מסמך.

ז. ורהפטיג: האם נוכל לקבל את המסמך?

רה"מ י. רבין: בשבוע הזה וודאי הוא יוגש לממשלה, ולאחר מכן איבני רואה מניעה מדוע לא יוגש לוועדת החוץ והבטחון. את המסמך הקודם של מר סמגר מ-1974 העברתי לוועדה ונשאלתי אם יש סיבה שחברי הוועדה לא יעינו בסך, ולא ראיתי שום סיבה לדבר.

היו"ר י. נבון: היו הצעות לסדר היום בנושא: עיסקת נסק מצרים-ארצות-הברית של חברי הכנסת בן-מאיר, לנדאו ופעיל. היתה גם הצעה לסדר היום של חברי הכנסת אבשבי, בארי ושערי בענין עיסקת נסק בין ארצות-הברית וסעודיה. האם יש לך, אדוני ראש הממשלה, מה לומר על כך? האם התחדש משהו?

רה"מ י. רבין: אין לי מה להוסיף לגבי הנתונים. הנתונים פורסמו והם ידועים.

י. הורביץ: חבר הכנסת אמנון לין הגיש הצעה לסדר היום ואני מציע שתזמין אותו לישיבה.

לשכת הפרוטוקולים	
דף 8	מתוך 37 דפים
עותק	מתוך 6 עותקים

19.3.76

היור' י. נבון:

בדבריו ראש הממשלה לא שיפל בזה. חבר-הכנסת אמנון לין הודיע שיבוא לישיבה.

ה. הורביץ:

בישיבה אחרת, אם אינך מתנגד. אני רוצה לסאול את ראש הממשלה: למה אנחנו מקווים מהמצב הנוכחי? יש אי-ודאות בלבנון ובכל פעם ההסבר שהכל ענין של פירוטים. ערפאת מפרט שהצבא הסורי נכנס ללבנון - לנו יש פירוש אחר.

אני רוצה לקבוע באופן ודאי, שבסופו של דבר המהלך הסורי ישתלט על לבנון. במקום או במאוחר זה יקרה, ואני מסוכנע שבמוקדם. יצטרכו לעשות זאת לאט לאט? - יעשו זאת כך; יצטרכו לעשות זאת במהירות - יעשו במהירות. לאט-לאט, הווה או מחר כמו עכשיו. הוא עצמו יגיע למסקנה. אני מסוכנע שלבנון תיהפך במוקדם למדינת עימות, והגבול יהיה גבול עימות עם ישראל. לפעמים, הרוב שפע של דיבורים, אנחנו סוכחים את הדברים הפשוטים. מדינת לבנון וגבול לבנון עומדים להיות גבול ומדינת עימות עם כל הסכנות. יש כאלה שמסתעיים בסכנה של היסובים הסמוכים לגבול. זה נכון. אבל יכול להיות שיסובים שלא יהיו סמוכים לגבול, יהיו מחר בסכנה גדולה יותר, כאשר תותחים פרוי-קלוע יהיו בידי צבא הכפוף לסורים. אני שואל אותך מדוע לא להאמין לערפאת. מדוע אנחנו לא נתפוס את דברי ערפאת שאמר שהסובים נכנסו? אתם אמרתם שלא תשבו בחיבוק ידים אם סורים ייכנסו. מדוע לא להאמין לו? מדוע אנחנו מאמצים לנו חוות דעת לפי רצוננו? יש אולי נימוקים אחרים. יכול להיות שיודעים את האמת. גבול לבנון עומד להיות גבול עימות, אבל ידינו קשורות ואיננו יכולים להתגרות באמריקנים במקרה זה, וזה יכול להיות נימוק כבד מסקל. נסים אותו על הסולחן.

כאן יושבת ועדה שמנסים לומר בה דברים גם לא פופולריים. נאמר שיודעים מה הולך לקרות בלבנון, האמריקנים אינם נותנים לנו כשום אופן להכנס בשום צורה ללבנון, ואנחנו צריכים להיות פסיביים. אבל אם לא כך, ואפילו אם כן כך, הפסיביות שלנו תביא עלינו אפשרות מעטית של הפגזות קשות מאד על נהריה וישובים אחרים, ולא רק על ישובים סמוכים לגבול, שבחלקם אינם ישובים כמו סמיר וחניתא, אלא ישובים שלא יוכלו לעמוד בלחץ הרבה יותר קשן מזה. אנחנו מכירים את הישובים. נהריה, צפת, קרית שמונה, תמצאנה בשווח תותחים, בידי הצבא הסורי או בידי האנשים שסיהיו כפופים.

רה"מ י. רבין:

האם חזית הגולן אינה חזית עימות? לא שמעתי שאתה מתנגד לישובים שם.

י. הורביץ:

אני מדבר על דבר אחר לגמרי. ביום אמרת אתה, שבשכילך כניסת הסורים ללבנון - ישראל לא יכולה לסבת בחיבוק ידים נוכח התופעה הזאת. אני שוען שהסובים...

רה"מ י. רבין:

חבר הכנסת לנדאוי שב בממשלה כאשר שתי דו"ציות ציראקיות היו בירדן בעת מלחמת ההתשה ולא ראית בזה קזוס בלי.

אלה שני דברים שונים לחלוטין.

ה. לנדאו:

י. הורביץ:

אני מבין את ההסבר, שגם בירדן לא עשינו שום דבר ולכן גם בלבנון לא נעשה. אני לא חושב שחשוב איזו קסדה א חובט אותו חייל. החשוב שהסורים מסתלטים על לבנון ויעשו שם כבתוך שלהם. זה רגע לא חוזר. החמצנו הזדמנות מצויינת כאשר הנוצרים עדיין היו מסקל נכבד ולא עשינו גיוס של חשיבה אחת

לשכת הפרוטוקולים	
דף 9	מתוך 3 דפים
עותק	מתוך 6 עותקים

- סודי -

ועדת החוץ והבטחון

19.3.76

י. הורביץ:

או סתים, ולא אמרנו שאיננו מוכנים לסום סינוי במצב בלבנון. אני נושה להאמין שלא היה מגיע סינוי פנימי בלבנון והנוצרים היו מחזיקים מעמד והסורים היו נזהרים שמא נכנס. ברגע זה, אחרי האמירה של ערפאת, שהסורים נכנסים, אנחנו היינו צריכים להכנס. אני אומר זאת לא לצרכי גיוס ראווה ולא הפחדה, אלא להכנס לסטח ידוק ולהרחיק את הגבול, בינתיים על ידי מספרות צה"ל. לתפוס עמדות עמוק יותר מהישובים הסמוכים. אני יודע שזה לא שופולרי. אני אומר יותר מזה. אני מוכן להרחיב ולומר, הסורים מתכוונים בקצב רציני למלחמה, והזמן פועל לרעתנו. ברגע זה יש לנו עליונות צבאית. ראש הממשלה נושה להרגיע בענין זה. ראש הממשלה אומר שב-1977 אפשר לקבל נסק טוב יותר ולא מיד, ובינתיים יש לנו עליונות צבאית כך שאפשר לחכות.

רה"מי. רבין: מישהו הסכים לדחיה?

י. הורביץ: מתוך הערכה שבמסך שנתיים-שלוש טובשת

לנו עליונות. אני מאמין שתוך שנתיים-שלוש נאבד את העליונות הצבאית. זה לא קסור לא במספר טנקים ולא במספר תותחים. מבחינה כלכלית לא נכול להחזיק מעמד, כפי שהדברים הולכים היום. המצב הוא מצב צבאי וכלכלי גם יחד. מדינות ערב צוברות נסק בסידורי גודל ענקיים אטאאמא ומתמחות בניצול הנסק הזה. האינטרס של מדינת ישראל היום להכות אפ הצבא הסורי. אני אומר זאת בצורה הכי לא מתקבלת ברחוב. זה האינטרס של מדינת ישראל. ככל שנעלים עין, ככל שנשמון את ראשו בחול, העניבה מתדקת. היום יש בכוחנו לעשות זאת. לא צריכה להיות היזמה הראונית, צריכה להיות דרך, צריך למצוא את הדרך. ערפאת אולי יתן את הסיכה, אולי אסאד יתחלק באיזשהו מקום. זה אינטרס שלנו, כדי להוריד את העניבה לשלוש-ארבע-חמש שנים. אני לא אומר שנגיע לשלום על ידי כך. אני לא מאמין. עוד מעט יגידו שאי-לוחמה זה יותר מסלום. תלוי איך תזמין זאת. שתאום נדמה לך שלא רק צועדים אלא שטים אל השלום. אנחנו שטים לקראת מלחמה, לא באסתנו. לא ממסלה זו ולא אחרת אסמה. לא היהודים אסמים בכלל.

ס. לוין: ממי שמעת שטים לקראת שלום?

י. הורביץ: צועדים, לא זוחלים. "צעד ראסטן לקראת שלום". תהיה מלחמה ולא באסתנו אלא באסת הערבים. אם אתה מכיר בעובדה הזאת, אולי צריך לעשות ניתוח בכל הגישה. מלחמה תהיה. יכפו אותה עלינו. לא בגלל תרגיל זה או אחר או מהלך זה או אחר. מדינות ערב מתכוונות לפעול נגד ישראל. הזמן פועל לרעתנו מבחינה כלכלית ויש לזה הסלכה צבאית. בענין לבנון זו החמצה בלתי חוזרת. יש לחפש את הרגע ולקבוע עובדה. לאורך הגבול יש סכנה.

אפ. פלמד: אתה נגד התנחלות? אתה מתנגד לעשות שם התנחלויות?

א. הרליץ: אולי נפתח את המסק?

י. הורביץ: אני פונה אליך בענין זה ולא את אלי. איך אתם מפתחים את המסק, ראינו.

א. הרליץ: אתם ואנחנו...

י. הורביץ: כסצריך, זה כולנו. עוד לא נתת לעשות נסיון. בענין יהודה ושומרון, אנחנו

19.3.76

י. הורביץ:

סובלים בגלל הסכנות, זהירות, שמא יאמרו עלינו מה שיאמרו. במילא יאמרו עלינו. אמרו עלינו כשלא שתחנו במלחמה, שאנחנו שתחנו. אמרו עלינו כאשר התנהגנו עם הערביים באופן יוצא מן הכלל. האם אמרו עלינו מלה שופה בעולם? אמרו שאנחנו כובסים ומנסלים וכן הלאה. מי יודע מה אמת ומה לא? הגיעה הסעה, שכאשר פוגעים ביהודים - אנחנו נגיב בחזקה. אני רואה בשלוויזיה איך מכים את הערבים, ולא איך הם זורקים עלינו אבנים ואיך נפצעים בחורים שלנו. אין לנו צורך לחפש סיפור אצטאצאץ פרצוף וסיפור פנים. נפסיק עם התסביך שלנו עצמנו, עוד לפני שאחרים אומרים לנו שאנחנו מנסלים אותם וכובסים את ששחיהם, שאנחנו צבא כובס. כפי שאנחנו רואים את עצמנו - כך יביטו עלינו. כל מי שפוגע ביהודה ושומרון כחייל יהודי או ביהודי - צריך לעוף מכאן החוצה. 20 אלף מצרים עפו תוך 24 שעות מלוב למצרים, ולא שמענו שום דבר. 200 אלף יוונים סולקו והארץ חולקה וצבא שורקי כבש את השטח, ועוד לא שמענו אפילו על כינוס ישיבה אחת של מועצת הבטחון. בלבנון רצחו את מי שרצחו וביטלו את מי שביטלו, והעצרת לא נפגשת אפילו פעם אחת בנוסא זה. אזי לא מנסה לעשות את החשבון של איפה ואיפה באומות המאוחדות. הגיעה הסעה, שכל מי שפוגע בנו, צריך לעבור את הגבול. לאחר שבועיים כאלה, יהיה שם שקט ושלווה, דממת מוות תהיה שם. ראינו מה היה בעזה. הפנים שלנו היו יפים כך ואחרת. ממשלה שלא יודעת מה לעשות בבית, גם לא יודעת מה לעשות בחוץ.

נגיע לכך שנצרת תהיה העובר של ההתנהגות הכלל-ערבית. כל מדינות ערב יערכו שבתון כיום מסויים כאשר נצרת תפתח במלחמת הסברה נגד ישראל. עד שתסבין האיטום שלנו לא יבושל, לא נצליח להסדיר את העניינים בחוץ ובפנים.

ז. ורהפטיג:

לגבי יהודה ושומרון, יש בעיה. הלוואי שלא תתפתח. אני חוסס מאוד מפני הבעיה הזאת. הליגה הערבית מתענינת, הם בוחנים אם זה רציני, ואז הם יכנסו לעובי הקורה ויקראו למרד. אם לא רציני, הם ירפו מזה. אם זה לא רציני - למה להם לשפל בזה? לכן, הבעיה הזאת היא בנפשנו. אני מסכים ליד חזקה, אבל זהירה. אני חושב שצריך אולי לדחות את ה בחירות בכמה מקומות. לא הייתי מציע לעשות זאת בכל המקומות. כאשר הודיע לנו שר הבטחון על בחירות, שאלתי: לשם מה? לאחר נצרת, לשם מה צריך לרוץ לבחירות? אבל מסכבר קבענו שתהינה בחירות, קשה לסגת ולומר לא. אבל במקום אחד או שניים, אפשר לדחות את הבחירות, יידעו שבמקום אחד מתקיימות בחירות ובמקום אחר לא. יידעו שהתסיסה הזאת פועלת לפעמים נגד מי שמתכוון פחד לשבת על כסא. במצב רוח כזה בחירות יכולות להיות כמעט באופן כללי אנטי-יהודיות. אפשר להודיע שבמקום פלוני דוחים את הבחירות לשנה, או מלי לציין מועד. מחחר יידעו על מקום אחר..

בתוך אותם מאורעות, בין היתר הייתי מודאג מכך שאפשר לחסום לנו כביש אחד, ירושלים-חברון, כמחסום של אבנים. מזה שנים מונחת תכנית בפמסלה, על כביש-גוש עציון-ירושלים, שלא עובר בכפרים ערביים. גוש עציון התפתח, ושם ההתנחלות היא התנחלות של ממש וחשובה ביותר. אלפיים איש נמצאים שם, עם פרנסה במקום. זה נכס עצום. הכביש הזה שאינו עובר בכפרים ערביים ומחבר את גוש עציון לירושלים, יש לו חשיבות רבה מאד. בכל פעם שמדברים על כך, אומרים שזה חשוב - אבל אין 20 מיליון לירות לצורך זה. דווקא לאור המצב הזה, יש להתחיל מיד לסלול את הכביש הנדון.

בגלל כ ל זריקת אבן נעקוף את המקום.

א. יפה:

לשכת הפרוטוקולים	
דף 11	מחיק 31 דמים
עותק	(מחוך 6 עותקים

19.3.76

ז. ורהפטיג:

דבר שלישי - לגבי הר הבית. בהר הבית לכאורה הבעיות הפנימיות שלנו, שלכאורה מסעירות את הנפש. היו שתי דעות. המקום הקדוש ביותר לעם ישראל נמצא בידינו. נביח שעולים כמה יהודים להתפלל שם. מה יש? איך אפשר לדבר כלפי העולם כולו, אם מדברים על מדינה חילונית דמוקרטית ודברים כאלה, שמקום קדוש, שכל העולם יודע שהקדושה שלו היא קדושת ישראל - אם זה מקום קדוש לנוצרים ולמוסלמים זו קדושה מסנית ולא ראשית, לדעתם - מקום קדוש זה, אם עולים אלנו כמה יהודים - מזדעזעים מזה? מחללים בזה את הר הבית? העולם כולו צריך להעזעזע מזה? אם כך, לטעם מה בכלל לדבר על שמירת מקומות קדושים וגישה חופשית? מבחינה זו צריכה להיות קצת הסברה מה הר הבית לעם ישראל ומה ששאלנו בזה אם כמה יהודים מתפללים שם. אני הייתי זה שהעמדתי אדם עם שלט כדי למנוע יהודים מלעלות להר הבית. מסיבה הלכתית. אמרתי שאני מסבך לפעמים ההלכה בנותנת לנו גם עזרה פוליטית. מנענו זאת. היו מספרות. מסרתי הודעות בכנסת. ישבתי עם הקאדים המוסלמים והם כולם הודו לנו, הודו לי באופן אישי בצורה כל כך חמה, והם עם הרבנים הראשיים דאז היו מאד שמחים. נכון שהרב גורן שכן מהרגע הראשון, מי יודע אם לא מפסידיים עכשיו שנסה עולמית, עכשיו, כאשר הר הבית בידינו, אנחנו צריכים לקבוע עובדות, כי אחר כך יגידו לנו: היה בידיכם ולא התפללתם.

ב-1967 הממשלה החליטה נגד דעתו.

רה"מ י. רבין:

ז. ורהפטיג:

ולמרות זאת, לאחר שעסינו כל מה שעסינו, כל כך הרבה שנים הר הבית בידינו ואנחנו מונעים מיהודים לעלות אליו. לעשות מזה שיסוי? שופו סמיים. בקשר לכך צריך היה לתת הסברה. ליהודי אסור שתדרוך כף רגלו בסעודיה, אבל גם בהר הבית? עד היום הם נמנעים מלקרוא את מועצת הבטחון בענין הר הבית. הם קצת מתביישים בכך. מה עשינו שם? כאשר באים גויים לבית כנסת, לא מקבלים אותם בגבור?

הם לא באים דרך קבע.

היו"ר י. נבון:

אילו היו באים לבית-כנסת להתפלל לפילה נוצרית, אני לא יודע מה היית אומר. זה

רה"מ י. רבין:

לא דומה.

ז. ורהפטיג:

פרט ל"אלאקצה" המוסלמים אינם רוחשים כבוד כל כך גדול להר הבית. הם לא מכבדים את המקום, הם לא מתנהגים שם בנקיון ולא שום דבר אחר. מה היה שופט הוציא פסק דין. זו דמגוגיה זולה כך לעמוד נגד זה. גם היום לא איעץ ליהודים לעלות לשם. תמיד יהיה לי לכך כיסוי הלכתי.

נקודה רביעית - ענין לבנון. הדברים גלויים.

אני לא פחות ממך חושש למלחמה או ממלחמה קרובה. אמרתי זאת לא פעם. אם תפרוץ חס וחלילה מלחמה, אני רוצה ששני גורמים יידעו שלא אנחנו גרמנו לה ולא אנחנו פתחנו בה. שענתי זאת לפני שסת הימים. אני שוען זאת גם היום. אני יודע לשובת מי פועל הזמן. אחד היתרונות הגדולים ביותר שלנו שצא כלפי פנים וכלפי חוץ, שלא אנחנו נפתח במלחמה. צריך להיות מוכנים למלחמה, אבל שלא אנחנו נפתח בה.

אם זה קובע את סיכויי התוצאה והמחיר.

ח. לבנדאו:

אני מתחיל לכפור בכך שזה קובע תוצאות מלחמה. היום תוך חמס דקות אתה מוכן. אם

ז. ורהפטיג:

אינך מוכן תוך חמס דקות, זה לא משנה הרבה לגבי תוצאת המלחמה.

19.3.76

תוך 72 שעות.

י. הורביץ:

ז. ורהפטיג: זה לא גורם מכריע במלחמה. זה בדיוק כמו האגדה של אותו יום כיפור. זה היה קצת מאוחר כי הם היו מוכנים לסתים בצהרים. אם אתה יכול להתחיל חדש ל פני כן בהכנות - זה דבר אחר. אבל בסוריה, כאשר המשה הכללי כל הזמן אומר שהם מוכנים לצאת בהתקפה מהגנה תוך כמה שעות, מאי נפקא מינה שאתה מתחיל? מה זה יתן לנו? בתקופה של שילים ילקחמו עם פרוגים וסקאדים, מה יתן אם תרחיק את נהריה חמיסה קילומטר? זה ישנה?

זה נכון גם ביהודה ושומרון.

י. הורביץ:

ז. ורהפטיג: יהודה ושומרון שלנו. לא כדי להרחיק את התותחים. זה העיקר שבבילי. למה לנו להכנס לכמה כפרים בלבנון, ליצור כלפי העולם כולו עילה לומר שאנחנו מתחילים במלחמה? למדנו שילוב של אמצעים צבאיים ומדיניים. אתה מקים את כל העולם נגדך, והרסקת את הגבול בכמה קילומטר. מה זה מסנה בכלי נשק מודרניים? מחר תקים שם התנחלות. ההתנחלות יהיה יותר קרובה. זה לא מסנה כלפי העניין כמעט ולא כלום. גם כלפי פנים. אני יודע את הארץ. הכוח הטורקי הגדול ביותר שלנו במלחמה, שאין לנו ברירה, שאנחנו מוכרחים להילחם. אני לא רוצה שכלפי פנים נשלוט את הכוח העצום הטורקי הזה. שלא יאמרו שהתחלנו במלחמה מיותרת או מלחמה שאפשר היה לדחותה. אם תהיה מלחמה, סיידע העולם כולו שלא היתה לנו ברירה. לכן, לא להפריז בעניין זה אם נתפוס כמה כפרים ריקים או לא. זה א מסנה כלום.

ש. ז. אברמוב: אני רוצה ליחס דברי לפעילות בארצות-הברית

טביב מסלוח משוטי התוכלה. המלחמה עכסיו מתמקדת, ואולי בפעם הראשונה אנחנו עדי מ להתמודדות בין אינשרס לאומי אמריקני ובין עמדתנו. אני רוצה להעלות הרהור. התמודדויות היו לנו בעבר והתמודדויות תהינה לנו עם ארצות-הברית. יש להניח שככל שאמריקה תצליח לחזור יותר ולמזרח התיכון, תגבר ההתמודדות. זו פונקציה של התבססות אמריקנית במזרח התיכון, החל במצרים ואולי הלאה.

אם אנחנו עדים לתהליך של התבססות אמריקנית, סזה אינשרס אמריקני לאומי טובהק, השאלה היכן למקד את ההתמודדות. אני מרטה לעצמי להעלות ספק אם בחרנו נושא מתאים להתמודדות. כי, אם הקונגרס האמריקני לא יאשר את עיקת המשוטים, ואני יודע שבעוד שנה זה יהיה פתח לתוספת כוח - אם הקונגרס האמריקני לא יאשר זאת, אנחנו מקומטים נגדנו את השלטון האמריקני. אין לנו בשחון שפורד לא ינצח בבחירות. בעיניו זה יראה כנסיון יהודי להכשיל אותו בבחירות והתוצאה יכולה להיות וודאי לא חיובית. אם הקונגרס יאשר את העיסקה, האם יהיה זה לשובתנו שבנקודה זו נזכר לכסלון באותו מוסד אמריקני שנקרא קונגרס, שאנחנו רואים בו אתהמכצר שלנו? לי נדמה שבסופו של דבר לא נצליח לסנוע נוכחות נשק אמריקני במצרים. האם מן התכונה שנמקד עכסיו את המאבק שלנו בענין ססת המשוטים? אולי נדחה זאת לסנה הבאה, כאשר האמריקנים ירצו לסלוח תוספת נשק? האם מן התכונה המדינית למקד את ההתמודדות שלנו בנושא ססת המשוטים?

י. טערי:

בענין לבנון, אני שואל את עצמי מה יהיה אחר כך, אם נתערב. זו הבעיה. אם נתערב, אין ספק שנגרום לשינוי בחזית הערבית. תהיה התלכדות כל תסופת הלב של העולם וכל המערכת תופנה נגדנו. הטורים יקבלו אז כיסוי גלוי להתערבותם; ישראל חדרה. אינני יודע מה תהיה עמדת מצרים, אם היא לא תצטרך להגרר למלחמה, האם יהיה עדים לשינוי רדיקלי בכל המצב באיזור. מה עוד, שכנראה אמריקה לא תוכל בסום פנים ואופן

לשכת הפרוטוקולים	
דף 18 מתוך 31 דפים	
עומק (מתוך 6 עומקים	

19.3.76

י. טערי:

להסכים לכך, לאחר שישראל התערבה. אילו ארצות-הברית היתה מוכנה לכך, יתכן שהיה מקום שצטאצ שנפעל. אבל בלי שיתוף ארצות-הברית, בלי נכונות של ארצות-הברית לאיזשהי פעולה, אני חושש שעל ידי כך לא נביא לסינוי המצב בלבנון, אלא לאחר שנחדור, יתחיל לחץ בינלאומי עצום שנצא, ואחר כך תתחיל פעולה סורית גלויה ונחיש תהליכים שהם קיימים. לי נדמה שלבנון אבודה. אני חושש שהתערבות שלנו לא תביא להצלת לבנון הנוצרית אלא להחטת התהליכים ולסינוי כל החזיתות, וגם הסכסוכים הפנימיים בין הערביים, יתכן שבמידה רבה יירדו סן הפרק. כבר ראינו שהערבים רבים ומפולגים, אבל אם יש דבר שמאחד אותם, זו ישראל. אנחנו יכולים להביא להתלכדות מחודשת של העולם הערבי. לכן, צריך לסקול זאת יפה מאד. אם אין גיבוי אמריקני, אני לא חושב שהתערבות שלנו תביא לסינוי לטובה, אלא תחיש תהליכים שליליים מבחינתנו.

בענין יהודה ושומרון אני פודאג מאד מהמצב. אחד ההיסגים העיקריים שלנו מאז פלחסת שסת הימים היה, שהיה מצב רגיעה יחסי בגדה.

רה"ט י. רביין: ב-69-1968 היה גרוע יותר.

מאמאאאאאאאאאא י. טערי: כי היתה התערערות די רצינית.

מ. רימלט: מידי פעם בפעם היתה תסיסה.

י. טערי: אינני זוכר התלקחות כפי שהיתה עכשיו. אני לא בשוח שזה סוף פסוק. זו התחלה. אחר כך היתה רגיעה. אני חושש מאד שזו התחלה. לכן הייתי מעונין שנשמע מה הערכת הסבי'כ על הסיבות. אני לא מדבר על האמתלא. אולי צריך ניתוח יותר מעמיק מה אפשר לעשות כדי לעצור הור דרות מסוכנת מאד ביהודה ושומרון שתעמידה אותנו במצב עדין מאד בעולם כולו, ויכולה להביא למצב קשה מאד באיזור שנמצא בסלסון שלנו.

י. הורביץ: אני רוצה לשאול את שר הבטחון מה הסיבות.

י. טערי: יש לנו שירותים והם וודאי למדו את המצב הנושא. כדאי ש נשמע איך הם מעריכים את הדברים.

ד. זכין: מתי, היום?

י. טערי: אם לא היום, יהיה ביום שלישי.

בענין נסק לפצרים, הרגשתי היא שהסיכויים שלנו להצליח במערכה זאת קלוסיים. אני לא אומר שאיננו צריכים להרים את קולנו. במידה שנצליח להאיט את הקצב ולצמצם אותו, גם זה טוב. איך בכלל מעריכה הממשלה את הסיכויים של המערכה הזאת? מה המסמעות של התוצאות בסבילנו? זה סינוי די רדיקלי בכל המערך הצבאי שלנו. מה המטרה של המערכה שלנו בארצות-הברית, לסכל את הענין, להאיט אותו? האם יש הרגשה שיש לנו סיכויים בענין זה ומה יכולות להיות התוצאות?

מ. בגין: הצעתי היא, שנתחיל ללא דיחוי בניבורים יסודיים מאד עם ארצות הברית על הבעיה.

המצב בלבנון מדרדר מצד אחד לתוהו ובוהו. יש שם היום חמישה צבאות, ותוהו ובוהו זה עלול לאפשר לטוריה להסתלט לחלושין על לבנון. לכל הדעות, הכוח הגדול ביותר והקרוב ביותר לחזית המאורעות הזאת, ואכן,

19.3.76

פ. בגין:

יכולים להיות סינויים בכל 24 שעות. מה באמת יהיה אם סוריה תטגלש על לבנון? האפשרות ניתנת. האמריקנים הודיעו שהם לא יהיו פעילים בלבנון. הצרפתים לא עוזרים לפרונטים בסום דבר.

אינני יכול למסור לוועדה על שיחותי בארצות הברית לפני שאני נפגש עם ראש הממשלה, אבל אמסור רק על חילופי דברים עם קיסנינג'ר. אמרתי לו שזה דבר מיוחד בהיסטוריה: מדינה יהודית מסייעת למיעוט נוצרי להתקיים. התגובה שלו היתה מעניינת: לא ספעתם שום התנגדות של ארצות-הברית לפעולה זו שלכם. תגובה חיובית, אבל לא מספיקה, משום שיתכן שיהיה צורך לפעול. איש לא רוצה במלחמות. אבל הרי הבעיה היא של עתידנו. אם באמת נגבול הצפוני שלנו יתקמו כוחות עויינים לנו, מצבנו יוחמר לכל הצעות. צריך לקיים בירורים עם ארצות-הברית. אצא אחרי אנגולה יש להם שתא רגיטויות, האחת, מה יהיה אם יסחבו אותם; והשניה, מה יהיה אם החזית הסובייטית תתרחב על פני העולם. באפריקה יש כבר התפתחות במוזמביק, והאמריקנים בצב קסה בגלל רודזיה. ההתפשטות הסובייטית הממסית נמסכת, ובארצות-הברית, גם אצל קיסנינג'ר, יש בענין זה דאגה עמוקה מאד, כפי שהוכיח באומו האחרון על בעיות הפאן מדיניות החוץ. אולי נגיע להסכם במקרה מסויים עם ארצות-הברית. זה הדרך, ואז מצבנו יהיה צר, כמובן, במקרה של צורך בפעולה.

את הבירור הזה צריך לקיים בצורה הדחופה ביותר, אולי אפילו על ידי סיגור שליח מיוחד.

באשר ליהודה וסומרון ולמאורעות האחרונים, ישכחו המאורעות האלה. בעולם כולו יש הפגנות, גם אלימות. זה עולם היום. אין ספק שניתנה להם הוראה לפעול, על ידי אס"ף, על ידי הסורים. תלמידים, נוצר יוצא להגפנות. מה מתרחש היום כבריטניה? שם אין בעית יהודה וסומרון. בכל יום יש שם מאורעות דמים. מה מתרחש היום בצרפת? כנראה מתפתח שם דבר רציני מאד. אירים הורגים אירים.

אני אומר, לא להתרשם יתר על המידה מן המאורעות. הם לא נעימים, אבל צריך לראות מעבר לזה את האפשרות של חיים יחד. זה העיקר. אבל יש כמה דברים שכנראה יכולים לגרום לחיזוק עמדתנו. במקרה שמעתי אחד מראשי הערים בטלויזיה האמריקנית. הוא אמר: כל מה שאס"ף יצווה עלינו לעשות - נעשה. איש כזה לא יכול להימצא בסטה הסיפוש של ישראל. הוא צריך להיות במקום אחר. הוא עצמו אומר זאת. זו לא תאוריה שהוא מביע דעה שצריך להיות כך כך. והוא אומר במפורש שהוא מקבל פקודות מה-פ.ל.א. צריך להרחיק אותו מיד. החזקתו אצלנו וודאי תחליט את עמדתנו.

אני רוצה להקדיש זמן לבעית הטלום-2. לא הייתה בארץ כאשר החל הדיון על הסורגש של סיום מצב המלחמה או אי-לוחמה. אני רוצה להביע דעתי עכשיו, שבעיני זה אולי אחד הדברים החשובים ביותר שקרו לישראל. לאן נגיע אם במקרה שהערבים אינם מקבלים טסה, אנחנו אומרים: אז אצא לא. הנה כי כן, ראש הממשלה, בסעתך אמרת שלא נזוז מנקודות מסוימות בסיני אם לא יהיה סיום מצב מלחמה. לא היה סיום מלחמה וזננו. המצרים לא הסכימו. סאדאת אמר סיום מצב מלחמה יהיה לאחר נסיגה שושלית ולאחר הקמת מדינה פלסטינאית ביהודה וסומרון עם פרוזדור לעזה, וזכויות וכן הלאה. אנחנו מדברים. הערבים אינם רוצים לעשות שלום עם ישראל. הם לא רוצים? - אז לא, נחפש פליאטיב.

לאן נגיע בצורה כזאת? הפיונות לא הסכימה מעולם שהיא תלויה בהסכמת הערבים. לו היינו תלויים בהסכמת הערבים

לשכת הפרוטוקולים		
15	מתוך 31	דפים
6	מתוך 6	עותקים

סודי-

ועדת החוץ והבטחון

19.3.76

מ. בגין:

היינו מגיעים עד הלום? זה היה העיקר בציונות לכל הפלגים שלה: חיינו לא תלויים בהסכמת הערבים. אחרת לא היינו באים הנה ולא היינו חיים פה. שלום זה הדבר היסודי ביותר. אנחנו לא זכאים לשלום? אנחנו מחפשים פליאטיבים? אי-לוחמה - איט בכלל אינו יודע מה זה. סיום מצב מלחמה, זה ביטוי יותר קונקרטי. אין דבר כזה, אלא אם הוא חלק אינטגרלי של חוזה שלום. באופן עצמאי "טרמיניסן" אוף סשיט אוף וור" לא אומר כלום.

א. הרליץ: לא נכון.

מ. בגין:

אני מדבר בשם עצמי, ש עם ישראל זקוק לשלום ולא צריך להיות יוצא מכל הכללים. כל העמים אומרים ש לום, ואנחנו אומרים "סיום מצב מלחמה" בלי שלום, במקום שלום. מה אנחנו אצים להסכים לזה, גם אם האמריקנים תבעו זאת. אבל בעצם זו לא כל כך המצאה אמריקנית כפי שידועה לי ההתפתחות.

זה חלק מחוזה שלום. בחוזה שלום מתחילים: מצב המלחמה בשל, או יבוטל, או בוטל, ואחר כך קובעים את הגבולות ויחסים וכו'. יש יוצא מן הכלל, לא עם גרמניה, אלא עם יפאן-ברית המועצות. עד כמה שיכולתי להבין את סר החוץ, הוא טעה טעות גמורה אפ הסתמך על התקדים הזה. אקט מראש הממשלה להכניא לוועדת החוץ והבטחון את ההצהרה הסובייטית-יפאנית מה-19 באוקטובר הנוגעת לענין.

א. אבן: זה אחד מחוזה השלום הרחבים ביותר.

מ. בגין:

מה אומר הסעיף הראשון? הוא אומר: מצב המלחמה בין שתי המדינות יחדל ביום בו הצהרה זו נכנסת לתוקפה. ועוד, יחסי שכנות, ידידות ושכנות שבה ושלום יחודשו בין שתי המדינות. ועוד: - חילופי שגרירים ויחסים דיפלומטיים תקינים יחודשו; יחסי מסחר יחודשו, סעיף מיוחד על בעיות הדיג, להם יש בעיה רצינית בנושא; בקצרה - נורמליזציה מוחלטת על פי ההצהרה בין שתי המדינות.

אבל אני רוצה להפנות את תשומת לבכם שיט סעיף 9 והוא מענין מאד. בסעיף זה מבחינים בין ההצהרה הזאת המגדירה את היחסים של שתי המדינות, לבין של מצב של חוזה שלום. שם נאמר, ששתי המדינות יוסיפו לנהל מסא ומתן על חוזה שלום, ומסייחתם חוזה שלום, הרוסים ימסרו ליפאנים את האיים שהם מחזיקים, וטרוסיה כבשה ב-1945. ההצהרה נחתמה ב-1856, היום אנחנו ב-1976. היות ולא נחתם חוזה שלום, האיים בידי הרוסים.

ז. ורפטיג: היות ולא רוצים להפזיר את האיים, לא נחתם חוזה שלום.

מ. בגין:

גרוטיקו היה בשורקיה ואמר ליפאנים, שהאיים דרוטים לבטחון ברית-המועצות. ההצהרה עצמה מחזירה יחסים תקינים ורגילים, מצב נורמלי בין שתי מדינות, כאילו היה חוזה שלום. לא מסתפקים במשפט של סיום מצב מלחמה. מצד שני מבחינים בין הצהרה זו לבין חוזה שלום, ועל רקע זה יש תוצאה שריטוראלית מובהקת.

אנחנו מדברים על מצב מלחמה תקופתי; מה זה אומר? במקום שלום? אני לא מבין איך הגענו לזה. מדוע אנחנו מותרים על חוזה שלום? אאשכח אני לא רוצה לומר שכל הממשלא ללא הבדל עמדו על שלום. לפני מלחמת ששת הימים, בקווי היסוד לאחר מלחמת

לשכת הפרוטוקולים	
דף 16	מתיך 1 דמים
עותק 1	מחוך 6 עותקים

-סודי-

ועדת החוץ והבטחון
19.3.76

ש. בגין:

ששת הימים החליטו פה אחד, זה כתוב: חוזה שלום, מסא ומתן ישיר על חוזה שלום. איזהבב מפנה חל אצלנו? מדוע? שלום דרוס בין יריבים ולא בין עמים שלא נלחמים. יש מאבק ומתקיים בענין זה דיון יסודי ביותר בוועדה. אני קורא לראש הממשלה שיחדש את הדיון הזה בממשלה. זה לא דבר של מה בכך.

א.א. רה"מ י. רבין: איו שתי ישיבות בענין זה.

פ. בגין:

בניח את כל המסמכים על הסולחן. זה לא דבר שעליו הועדה הזאת יכולה לעבור לסדר היום. בינתיים האמריקנים קיבלו הודעה שמוכנים על רקע זה לנהל מסא ומתן על נסיגות. היה קונסנסוס לאומי במסך שבע שנים: בלי שלום לא נסוגים. זה היה קונסנסוס לאומי, מלד הקומוניסטים. בפורס: בלי שלום לא נסוגים. עכשיו מוכנים לנסיגות עמוקות בלי חוזה שלום ובלי שלום.

א. הרליץ: זה לא כל כך קידם אותנו.

פ. בגין: מלחמת יום הכיפורים לא מסנה את הנכונות של המדיניות הזאת, אלא המציאות שהיתה

לפני מלחמת יום הכיפורים שינתה את מצבנו.

ד. זכין: שנבעה מהמדיניות.

פ. בגין: של איזו מדיניות, שלי או שלך? למה אתה משיף? אתה רוצה להסביר את האסליה

האופשית שהיות וכך וכך נהגנו באה עלינו מלחמת יום הכיפורים? היא היתה באה עלינו בגלל ליקוי מאורות שהיה בישראל, ושאא ולו היינו מגוייסיים במלחמה הזאת, היינו זוכים לשלום בדור הזה.

ד. זכין: סאדאת לא היה תוקף אילו היינו מגוייסיים.

פ. בגין: יתכן שלא, אבל אפשר לומר שלו היינו מוכנים, היינו טוברים אותו והיינו זוכים לשלום דה-פקטו. הוא לא היה חוצה את התעלה, לו היינו מגוייסיים. כאשר יש בקושי 500 חיילים, הוא חוצה. הכל עוב דות.

זה הענין העיקרי בחיינו. צריך לסאוף ולדון בו. לא יתכן שעם שלם, תחת לחץ טאפטר לעמוד בו, יעסה זאת. השלום נסמע בלקי-פופולרי? באמריקה? זה הדבר האלמנטרי ביותר בשביל כל עם. מה פתאום ויתרנו עליו סתוך נכונות לנסיגות, מוצהרות מראש ועמוקות ביותר?

לבסוף, אני רוצה לבקס את ראש הממשלה, מאחר שקראתי שיש לחץ בלתי-פוסק להחליט לפנות את המתנחלים מקדום, שהממשלה לא תקבל שצא בסלב זה בענין זה שום החלטה, כל עוד לא יהיה דיון בנוסא זה בוועדה. זה ענין חמור ביותר. נוסא חשוב מאד. הכנסת העבירה בסעתו את הנוסא לוועדה. לאנתקבלו שום החלטות. אנחנו מוכרחים להיות שותפים לדיון ולהכרעה בענין זה. אני לא מדבר על הצד הפורמלי. יש מקרים שמושב להסאיר את הפורמליות בצד.

א. פלמד: אני לא יכול להימנע מהערה, סאם חבר

הכנסת בגין שואל מדוע מוותרים על שלום, זה לא מעש בגלל העמדה של אלה שלא רצו לוותר על מטהו אחר. לא ניתנה אפשרות למדיניות שלנו לנהל ויכוח על מהות השלום, כי לא היינו מוכנים

לשכת הפרוטוקולים	
דף 17	מחיק 31 דמים
עותק	1 מתוך 6 עותקים

- סודי -

ועדת החוץ והבטחון

19.3.76

א. סלמנד:

פצחאט

לדבר על נושא של ויתורים שרישוריאליים בכל המקומות. גם בגלל עמדתכם קודם כל, והמטסלה הקודמת ניהלה את המדיניות שלכם, ואתה לא יכול להתלונן על כך.

ח. לנדאו:

עשו נסיגות בלי סוף. מה עוד רוצים?

א. סלמנד:

אף פעם לא היתה במטסלה אפשרות לנהל ויכוח על מהות השלום.

ט. בן-פורת:

להיפך. אתה לא יודע. המטסלה בסותפות הליכוד החליטה אז על מה היא מוכנה לסגת.

רה"ט י. רבין:

היתה החלטה על רביזיה.

ט. בן-פורת:

גם ברביזיה היה ויתור מרחיק לכת במטסלה.

רה"ט י. רבין:

לא נכון.

ט. בגין:

הרביזיה ש**בגטטל** שביטלה החלטה ההיא, ונדון על חוזה שלום כשבוא היום להחליט

על התנאים.

א. סלמנד:

אני רוצה לדבר על המאבק שלנו בגד משוסי ההרקולס. זה מאבק של סיוזיפוס. כל המאמץ הזה לא יכול מלכתחילה להצליח. דווקא המטסלה הזאת, שנתנה דגש חזק כזה על המרת הטפעה סובייטית להטפעה אמריקנית באיזור, צריך היה להיות ברור - אני לא רוצה להעריך באיזו מידה קיימת אפשרות להגיע להסדר רק עם האמריקנים - מטסלה זו ראתה לא רק בעין יפה אלא בכל הארגומנטציה שלה את המאמץ הזה היא הסבירה זאת, שזו אחת המטרות. מה תיארתם לעצמכם? שהאמריקנים יבואו במקום הרוסים ויתנו לפצרים לעמוד בידים ריקות בלי נסק?

א. רימלט:

נגד מי?

א. סלמנד:

כל עוד שיש מלחמה באיזור יש מציאות. ברור שיש פצב של מלחמה באיזור. הפצרים אסמים, הערבים אסמים, אני לא חושב שזה הקובע. זה הויכוח? אבל בפצב זה, לא יכול להיות גורם בעולם סיבין שפצרים יכ ולה להסאר בלי נסק. במקום לבזבז מאמץ כל כך גדול שלא מובטל לסום דבר, ולא טוב סניכסל - וניכסל - צריך היה להרהר אם כדאי לעשות גיוס כזה של יהדות ארצות-הברית והלובי היהודי על ד בר שלא נצליח בו. ואם כן - צריך היה לפחות להתנות זאת כפו שהם מתנים, האמריקנים, מתן נסק פסויים אא לנו בתנאי, צריך היה להיות כאן מאמץ כדי שהאמריקנים יעשו משהו בכיוון זה לפחות כלפי פצרים. זה לא אומר להתנות זאת בפצב של אי-לוחמה, אבל ללכת לכך לפחות. זה יכול להיות מאמץ סביר שאפשר לה סביר אותו. אם אופרים: אל תתנו נסק - זה לא ייקלש היום.

נכון אמר חב ר-הכנסת אברפוב, זה היום אינשרט לאופי אמריקני. אם נגיד סכמו שלוחצים עלינו חייבים ללחוף בכיוון זה שתהיה תזוזה גם מצד פצרים, על כך צריך לנהל את המאבק הפוליטי.

לא יכול להיות ויכוח שלבנון הפכה לארץ עיפות. אני לא חושב שבידינו לסנוע זאת. אנחנו יכולים לפתוח

לשכת הפרוטוקולים
דף 18 מתוך 31 דמים
עותק / מחון 6 עותקים

-סודי-

ועדת החוץ והבטחון

19.3.76

א. מלמד:

חזית נוספת, לא רצויה, הן מבחינה מדינית והן מבחינה צבאית. כמו שאיננו יכולים למנוע, סעודיה שהיתה ארץ מפורזת פחות או יותר היום תהיה ארץ מחומסת מאד, כך איננו יכולים למנוע כמה דברים אחרים. זה ללא ספק יספיע עלינו אולי יותר מאשר ענין לבנון. לבנון לבד לא תחליש אותנו. זה יעזור אולי לסורים. בטוח. אבל סעודיה מסכנת את אותו איזור שכל כך רצינו להחזיק בו כדי להבטיח לעצמנו את הכוח. אין בידינו למנוע. אילו לפחות היו רוצים נוצרים והיו מעונינים בסיוע שלנו. שמענו שאפילו בסיוע מחתרתי הם לא מעונינים, לא התפוצה הנוצרית בעולם; לא הנוצרים היוסבים בלבנון. אין לנו כל עילה. גם אז, אילו היינו נדרשים על ידי הנוצרים לתת להם סיוע, גם אז ללא ספק שהתחלנו של העולם תהיה שלילית לגבי הענין. אבל במצב של היום, כאשר אין שום גורם לכנוני שמעונין לקבל מאתנו סיוע, וודאי לא גלוי?

לגבי יהודה וסומרון, אין ספק שההתרחשויות חמורות מאד. אני לא אומר שלא היו כאלה. היו כאלה. מחוץ לזה שכוחות הבטחון צריכים לעשות את שלהם, ואני מקווה שיעשו את שלהם בזהירות, בזריזות ובכוח ובדרך המתאימה, כי הנושא עדין ביותר, הייתי רוצה שידינו לא ישפכו את הדם הזה. שלא יוכלו לתלות בנו את הקולר, בצעדים פרובוקטיביים שלנו, העטיים של צעדים שלנו, בגין תפילה על הר הבית. אלה שבאים להתפלל בהר הבית, אינם דווקא יהודים שלא מצאו בית כנסת לתפילה, ולכן רוצים לעלות לשם.

י. הרביץ: העילה שלהם היא קדום.

א. מלמד: ואתה חושב שהיתה חכמה גדולה מאד מצד הממשלה להתייחס לצעירי קדום כפי שהתייחסה? אתה חושב שהממשלה נהגה אז בטכנולוגיה רב והגיון רב כאשר יצרה את העובדה הזאת? אני חושב שלא.

א. רימלט: שאלתי את ראש הממשלה, מה יהיה אם הבלגן בלבנון. ברור דבר אחד, שאין שום גורם פנימי המסוגל להשליש סדר בלבנון.

ר'מ' י. רבין: בינתיים.

א. רימלט: על כן, גם כאשר פרובג'יה לפי הערכת יתפטר, שאר הקוחות יתמודדו, כי הקישוב חזק מידי. יש גם אשנרסים של אחרים. על כן, הפתרון בלבנון עלול להיות כאשר איזשהו מן הכוחות יפנה לסוריה לבוא. תהיה פניה מוסמכת או לכאורה מוסמכת. צריך להביא זאת בחשבון.

ר'מ' י. רבין: אולי החסרתי - ערפאת עשה פירסום שלו על ידיעות על רקע של פניות לסוריה להכנס. היתה כנראה פניה לא פומבית.

ס. בן-פורת: ואם סוריה תרצה שיפנו, בעיה לארגן זאת?

א. רימלט: יכול להיות שאנחנו צריכים היינו להקדים ביומיים-שלושה הבאת כוחות צבאיים מסיביים בענין המאורעות ביהודה וסומרון. אני בהחלט בעד נסיון קודם כל לנהוג ביד רכה, ולא מיד לדכא. אני חושב שמערכת הבטחון יודעת את היקף המעורבות של ארגוני החבלה בדברים אלה ובק כוחות צבאיים מסיביים ודיכוי מהומות יכול היה אולי למנוע המסך ההתפרעויות. זה נעשה היום.

לשכת הפרוטוקולים		
דף 19	מחיק 31	דמים
עותק	1	מחוק 6 עותקים

- 101 -

ועדת החוק והבטחון

19.3.76

א. ריפלט:

אני אומר זאת, ~~אני~~ כי החסיבות של הדבר לא רק לגבי יהודה וסומרון, כפי שחברי ועדה העירו, אלא גם לגבי מה שמתרחש בטטח ערביי ישראל. הקטר בין מה שמתרחש ביהודה וסומרון ובין התסיסה בגליל גדל והולך, ואפילו בין הדרוזים יש כבר קבוצות סוליים שמצטרפות לתסיסה הזאת. על כן אני חושב שמוכרחים לראות זאת ומה שיווד מוקדם.

אשר לערים, אם יש עיריות שם העיריות התפזרו ועומדות כסירובן, צריך למנות מנהל עיר ישראלי, מן המסל, שיתן את הסיירות. באותם מקומות ה ייתי מציע לסקול דחית הבחירות. לא צריך לדחות בחירות כי יש התפרעויות, אלא אם יש צורך, ויש צורך כנראה ברמאללה ואולי גם בטכס, למנות מנהל זמני שיתן את סירות העיריה, מיטהו מבין המסל הצבאי. שם יש אפשרות לדחות את הבחירות, ואין זה אסון.

כאשר היה שבה הנוצרים כלבנון, שמענו שהיתה מעצמה אירופית אחת שהציעה לישראל להביא את ענין לבנון לפני מועצת הבטחון. עסינו אז בתכונה שלא עסינו זאת. אבל אם נכון מה שכתוב בעתונות שהמדינות המוסלמיות עומדות להביא את המצב ביהודה וסומרון למועצת הבטחון, הייתי סוקל להביא מצידנו לפני מועצת הבטחון את המצב כלבנון, עם זרימת כוחות מזוינים זרים. איננו אומרים צבא סורי, אבל יש כוחות מזוינים זרים העלולים לסכן את השלום באיזור, ויש תמיד שילוב של פרזות על שלום העולם. הערבים אומרים זאת על כל דבר קטן. ענין יהודה וסומרון יאחד את החזית הערבית. אינני בטוח אם גם ענין לבנון, בו יש ניגודי אינטרסים בין סוריה ומצרים ובין סוריה ועיראק, יביא לכך. אנחנו מביאים זאת, כי אנחנו רואים בכך סכנה לשלום בגבול הצפוני. חיזוק השיעון שיש זרימה של כוחות מזוינים מחוץ לגבול לבנון.

אני רוצה להעיר לחד-הכנסת אברטוב. אני מבין את הלך המחסבה שלו, אבל נדמה לי, שאם אנחנו לא מעשה פעולות גם אם יש סכנה שניכסל בענין היטוסים, אנחנו סוללים את הדרך לאספקת נסק. לא צריך להקל על הדרך להספקת נסק כלשהו וכל צעד שהוא נגד זה, צריך להיעשות. וודאי שזה אינטרס גלובלי אמריקני וודאי שתיינה התנגשויות. אבל סוף-סוף ברור שהנסק הזה מיועד נגדנו.

כלפי לוב יש למצרים מספיק נסק. השמועות על עיסקות נסק עם צרפת, גם הן וודאי נכונות. מצרים אינה עניה כל כך בנסק ואינה עומדת בלי מטוסים. היא קונה בצרפת. אין פחד סטאדאת יודח בגלל חוסר מטוסים. יש מטוסים בסעודיה. אני חושב שמבחינה שקשית אסור לנו לוותר על נסיון של מאבק בקטר למטוסים.

פ. בן-פורת:

היטיבה הזאת אינה המטך של היטיבה הקודמת. רציתי להזכיר לחברי הועדה, שיטכנו עם ראס אמ'ן והצעתי שנשב כיום שני ואמרת שצריך לשבת ביום שבת בענין לבנון.

ר. י. רבין:

מלא מקום היושב-ראש פנה אלי. אמרתי שאם תידרש יטיבה בנושא, אענה לפנייה.

פ. בן-פורת:

הבקשה היתה שנשב כיום שני כדי לשמוע על כוונות המסלה בענין לבנון. אני מתנגד לדעת חברי הכנסת הורביין ואחרים שאומרים, שענין לבנון הוא הזדמנות או שזה מאפשר לנו לרוץ לפעולה שם, מעבר לצרכי הבטחון.

לשכת הפרוטוקולים	
דף 20	מתוך 31 דפים
עוחק	מתוך 6 עוחקים

- סודי -

ועדת החוץ והבטחון

19.3.76

ס. בן-פורת:

אני נגד כל פעולה שהממשלה צריכה לנקוט מעבר לענין הבטחון, אפילו אם צבא סורי עם כלים יהיה סם. אלא אם כן צריך לתקן משהו שקטי בלבד, גבעה שאזל אומר שהוא זקוק לה מאד. לא לכבוש שטחים. לא זה הזמן. איננו צריכים את הפעולה הזאת והיא מיותרת בלבנון.

אני מסכים עם חבר הכנסת הורביץ, לא לגבי המסקנה שלו, בקשר למלחמה הסנה או בסנה הבאה, שתהיה קלה יותר עם ארצות ערב מאשר בעוד שלוש שנים. בכך אני מסכים אתו. כשנה זו ובסנה הבאה מצבנו הרבה יותר טוב במידה שתהיה התנגשות חלילה עם ארצות ערב, מאשר בעוד שלוש שנים. אבל זה לא אומר שנצטרך ליצור את הסיבה למלחמה הזאת. לא לוכל ליצור אותה. אם הם יעשו זאת, יש לדעתי להכות אותם בלי להסס ויותר טוב הסנה.

בענין המסע של הממשלה בנושא ההרקולסים, זה ענין של אספקת נשק יותר מאוחר, ואינני יודע אם אנחנו מנצלים את כלוא הניסוקים שיש במצב האבסורדי הזה. מה עושה ארצות-הברית? ארצות-הברית מדברת ומציעה ודנה כאי-לוחמה במזרח התיכון. היא מציידת את הצבא הסעודי במאות מטוסים; היא מגבירה את מגבירה את המתיחות...

רה"ם י. רבין: לא מאות.

ס. בן פורת:

החוזים עם סעודיה, אלה שבוצעו ממלחמת יום כיפור, 1973/74 ואלה שבעין, מסתכמים ב-7-6 מיליארד דולר. זה עד שנת 1980. רוב הכסף, מעל 4 מיליארד, הוא לבנית מתקנים. בעסקה האחרונה, או בקטע של העסקה האחרונה, בסכום של מיליארד ורבע, 900 מיליון זה לבנית מתקנים ו-350 מיליון לנשק.

רה"ם י. רבין:

וזה רק מארצות-הברית. ועוד עיסקות נשק מאנגליה, צרפת, וכל זה נשק של מדינות ליברליות, ולעומתן הנשק הכולשביקי. אל מי מכוונים שני סוגי כלי נשק אלה? את זה אפשר להסביר לעם האמריקני. זה מכוון נגדנו. אין צוייב אחר לערבים באיזור. צריך להסביר זאת לאמריקנים. באה אלינו ארצות-הברית ואופרת שיש מתיחות במזרח התיכון וכי אנחנו נצטרך להכריז ולוותר כדי לפנוע את המתיחות. אינני יודע אם לא ניתן להסביר את האבסורד הזה באבות-הברית, בעם ובקונגרס. אם לא נסביר זאת היום, מתי נסביר זאת? אני לא יודע אם החזקת הסטחים זה הגורם למלחמה. יש ענין של רצון רע של הערבים. זו מסורת של מאות בשנים. אנחנו נראים בעיניהם כסכין בלב. הלוואי ותמצב יסתנה. נחיה עם הסכסוך, כי אין לנו ברירה.

ס. בן-פורת:

לפני שנה שאלתי את סר הבטחון, ואני מעלה זאת עכשיו כיתר הדגשה, בענין הנושא האסופי להגנה. אני מתכוון למקלטים גרעיניים. יש משוגע אחד לדבר שהוא חכם מאתנו, וזה סר בן-אשר שעוסק בזה כל הזמן. הוא בודק את הדברים האלה הישב, חקר אותם והוא מקבל חומר. יש בזה הרבה מן ההגיון. אינני אומר שמתר צריכה מדינת ישראל להקציב כספים למקלטים אסופיים. אבל ממשלת ישראל תצטרך להתארגן לתכנון מקלטים אסופיים בישראל. אני לא בוגע להצהרה שנשפעה לאחרונה מפי חבר-הכנסת דיין, אם היתה במקומה אולא. מה שאמר דיין נשמע בעולם על ידי קולבי. מה שאמר קולבי בקונגרס, הערבים שמעו.

לשכת הפרוטוקולים
דף 21 מתוך 31 דפים
צותק 1 מתוך 6 צותקים

-סודי-

ועדת החוץ והבטחון

19.3.76

מ. בן-פורת:

הנסיא אמר זאת פעם והערבים שמעו. הייכל כתב בעתונות והערביים יודעים. כל מה שכתוב בעתונות יודע העולם ומותר לחבר-הכנסת דיין לומר.

מ. כרמל: וחבר הכנסת דיין צריך לתת לכך אישור.

מ. בן-פורת: אני העליתי זאת מנקודת מבט אחרת. גורמי הבטחון יצטרכו לתת את הדעת ולהתחיל בתכנון של מקלטים אטומיים להגנה.

ח. לבדאו: הסכנה בהתפתחות ביהודה ושומרון היא בממד המדיני שהעניין עלול לקבל. ההתפרעויות לגופן הן חמורות מאד, וזה יגביר את החוצפה הערבית כאשר נותנים לכך להתפתח. זה מכה בטורל הפנימי, היהודי. אבל הסכנה הגדולה שהן מקבלות וקיבלו מימד מדיני. אלסאווה כבר התחיל להצטרף למקהלה הזאת.

אינני יכול להבין דבר פשוט. בדמה לי שמה שקורה עכשיו, קרה כבר בשנות ה-20 וה-30 בארץ, כשהיה מנדט בריטי. נתנו להם, והם עשו. היום יש ממסל ישראלי, ושבועיים יש הפקרות מוחלטת. הם עושים מה שהם רוצים. מה אומרים בגדנו? אמנם יש כוח, אבל צריך לנהוג פהגיון... אני חושב שזה מסיג אותנו אחורנית בעולם כולו, וכן מבחינת התחושה היהודית, וללא צורך. ניתן היה לסכל את ההתפתחות הזאת באיבה תוך יום-יומיים, וביד חזקה אם יש צורך. והראיה, שדרך זאת לא נבקשה, זולת הכרזת הממסלה.

אני רוצה להעריך עוד הערה אחת שקסורה להר הבית. בדמה לי שהיהודים מכריזים כלפי עולם כולו, שהר הבית אינו שלנו. הכרזה ברורה. אני חושב שיהודים פותחים בהכרזותיהם את המערכה על ירוסלים העברית היום. וזאת ללא כל צורך. מה ההתקבלות הזאת על הזכות? אנחנו מתגוננים: חלילה, איננו מתפללים שם, ידינו חלילה לא היו שם. אני רוצה שנבין מבחינה פוליטית-פסיכולוגית לאן אנחנו מתקרבים בדרך זאת? יש לכך מסקנה אחת ויחידה, אם היהודים מערערים על זכותם, סימן שאין להם זכות, סימן שפה ניתן ללחוץ הלאה.

השלוויה שלנו מסייעת להם. אני מבין שהשלוויה בקהיר לא יכלה להזיק לנו יותר מהשלוויה שלנו.

היו"ר י. נבון: בענין זה יש אחדות דעים.

י. הורביץ: אולי נעשה משהו?

היו"ר י. נבון: נשנה את החוק.

ח. לבדאו: הסאלה היסודית, למה צריך להגיע לכך? לא צריך היה להגיע לכך. אם הערבים

מתפזרים מן העיריות - שייטו הביתה. מדוע להחזיק אותם ולהתחנן בפניהם? סיבואו? אני לא מבין זאת. אין זאת אלא מתגשם מה שאמר פעם שלזינגר, שכל עוד ישראל האמינה בעצמה והיתה חזקה - היתה לה תמיכת ארצות הברית, ובעיקר תמיכת הצבא והפנטגון; ישראל נרתעת ומתקפלת, היא בעיה. ופי אוהב בעיות? הוא קיפל בזה פילוסופיה נכונה שהיא כולה בידינו, היא אינה בידי זרים. זה לא ענין של סטיכיה. כל ההערכות האלה אינן שוות פרוטה. פה יש יד מכוונת. כאשר נוצרה האוירה, יש יד מכוונת אתהפעולה. אף אף לא הבנו שצריך ואפשר להפסיק זאת? אני מציע להפסיק זאת בהקדם האפשרי וביד חזקה.

לשכת הפרוטוקולים	
דף 22	מחיק 31 דמים
עוֹתֵק	מחוק 6 עוֹתֵקִים

19.3.76

ח. לנדאו:

לענין לבנון, אמרתי שאם לא תהיה פעולה שלנו, נעמוד בפני סוריוזציה של לבנון, ואין מזה מנוס. היום אני שומע זמירות מענינות. חבר ועדה אחד אומר שלבנון אבודה, חבר ועדה שני אומר, גם אם יכנס צבא סורי ללבנון, גם אז לא צריך לעשות שום דבר, אלא לכבוש אולי איזו גבעה אסטרטגית. קיישב צבא סורי ללבנון, יש מצב חדש, ואצלנו זו בעיה של גבעה... הסוריוזציה בלבנון פותחת חזית חדשה לחלוטין, מצב סטטוטורי חדש לחלוטין, עם שרור, התסה ומלחמה בלויה עם סובייטים. הסורים עובדים בשכל רב מאז. הם זהירים מאד. הם נזהרים מלהביא לעימות גלוי וברור. לפה להם זאת? התכנית לעשות זאת בצעדים אישיים. לא לתת עילה כמעט להתערבות ישראלית. הם לא חושכים שנתערב. הסורים עושים זאת היום בעזרת פרנצ'יה. במצב של השלמה והחלטה של אי-עשייה, כל הדיבורים על צבא סורים אינם שווים. אלוף במילואים עמית אמר, שבק בתנאי שצבא יגיע לכולנו אנו, ובמלוא נסקו, אז נפעל.

הוא מסקף את דעת "כור".

ר'פ י. רביין:

ח. לנדאו: צ'פ מסוריה הוא צבא סורי. הוא לא פועל בעצמו. בלי פקודה של המטכ"ל הסורי הוא

לא זז. אפשר להלביש חיילים סוריים במדי צ'פ. צ'פ בסוריה נמצא כולנו אצלנו. ועכשיו תבוא גם תגבורת. אנחנו מסחקים במחבואים? זו פעולה סורית גלויה. יש לתת אולטימטום, שאם צבא פלסטינאי לא יחזור לסוריה, ישראל תראה את עצמה נאלצת לגונן על בטחונה. פעולה כזאת היתה מאפשרת לבנות מחדש את הגורם הנוצרי בלבנון, שלא היה חלש. הוא עמד על סף נצחון וזה דווח לנו כאן. אפשר היה לבנות אתה-ג-הגורם הזה. אז היתה לנו כתובת גלויה. אני סבור שזה היה מסנה את כל המצב כולו. מי שמאיים על לינו ב"סקאדיים", זה בלתי-רציני. בסקאדים לא מתקדמים אף סנטימטר אחד. זה איום רציני, אבל הביאו אותו בחשבון בסיקולי מלחמה טובים, ולא דווקא באו תו מקרה. מצאצ ראינו שיש להם תשובה.

אני סבור שיש לפעול בענין זה ולנצל את

ההזדמנות. היום צריך לחפש את ההזדמנות המתאימה לכך. מתי נוכן לתת אולטימטום כזה? ל דעתי צריך לנהל הסברה רצינית מאד על בעיית הנוצרים בלבנון. אז נפתחת בעיה של נוצרים ומוסלמים מחדש. יד הנוצרים על התחבונה היום. יש רצון של הנוצרים היום לא להכנע. אני סבור שעם המצא הסבר מתאים של הסכנה וחיפוש הזדמנות מתאימה, נוכל לשנות ולפנוע סכנה בטחונית ופוליטית. סוריוזציה בלבנון נותנת לסוריה סטטוס של כוח נוסף בעולם הערבי סביבנו. אין לנו ענין בכך.

אני סבור שהבעיה אינה נסק במצרים

והמערכה שאנו עומדים בפניה היום אינה ששה מטוסים אלה. ההחלטה האמריקנית על טובה של ישראל לגבולות 1967 והקמת מדינה פלסטינאית - זאת המדיניות האמריקנית היום. כדי לבצעה ב-1976, היום מתחילים הצעדים הראשונים של חיזוק מצרים בנשק, אבל זו הבעיה. השאלה מתי נעמוד מול סכנה זו.

בחדש יוני 1975 הצגתי שאלה 4 אמרת

שאתה נגד נסיגה ישראלית לקווי יוני 1967. זו המדיניות האמריקנית. אין מנוס מעימות בין ישראל וארצות-הברית. השאלה מתי, בלי נפש, בלי הגידי, בלי המיתלה, כאשר נהיה נעבעך שלם? הצעתי לך לסקול מתי נוח לומר לא. לדעתי היה נוח לומר זאת ביוני-יולי 1975, ולנצל את הכוח שהיה בידינו ולא התפרקנו ממנו, הנפש וכן הלאה. הגיטה היא פשליסטית - בינתיים להרויח זמן, ועכשיו הולכים להרויח את שנת 1976, את שנת הבחירות. לא ילחצו חזק מידי ב-1976, תוך ידיעה ברורה מה הולך להיות ב-1977. המערכה בארצות-הברית היום חייבת להיות על העיקר.

לשכת הפרוטוקולים	
דף 23	מתוך 3 דפים
עוחק	מתוך 6 עוחקים

-סודי-

ועדת החוץ והבטחון

19.3.76

ח. לנדאו:

סיהיין גילה את הרצון האמריקני לספק את הרצון הערבי. אין לי כל יסוד שלא להאמין לו ואיבני מקבל את ההכחשה של הנסיא פורד. קיסינג'ר הוליד אותנו שולל בהכרזות שלו באוקטובר 1973, ושענו שיש לאמין לו. אני סבור שאין להאמין, אחרי נסיון שלנו אין להאמין. אני מציע להיערך מול הסכנה העיקרית שתתחיל בראשית השנה הבאה, כאשר אספקת נסך למצרים היא קולב טוב מאד לתלות עליו את המערכה כולה, אבל לא שהנסך הוא העיקר.

ר'ה'מ י. רביין:

אתה חושב שזה מקרה שהוצגה בפנינו השאלה על חזרה ל-1967?

ח. לנדאו:

השאלה אם זו שאלה או מערכה. אני מציע שזו תהיה מערכה בהא הידיעה. בעניין הנסך אפשר להסביר דברים די פשוטים. בסביל מה צריכה מצרים את הנסך? לוב אינה מסכנת אותה, ישראל אינה יוצאת למלחמה נגדה. יש לה נסך פי שניים, שלושה או ארבעה מאשר לנו בפריטים שונים.

ר'ה'מ י. רביין:

לישראל יש בהרבה יותר שנקים מאשר למצרים, זו הפעם הראשונה. אלא מלחמת יום הכיפורים

לא היינו במצב כזה.

ח. לנדאו:

ניתן להסביר לדעת הקהל דבר פשוט: הנסך הוא נגד ישראל. אתם נותנים שאדאת נסך נגד ישראל. אם מול הסכנה הזאת נעמוד בהודעה של חברת הכנסת בוינת, שמדיניות כ לכלית-פנימית במצרים - אם זו תהיה הסברתנו - שוא המערכה כולה. כאשר פני שאדאת לשלום, אז אין אויב לישראל וצריך לחזק אותו כדי שיעזר ללכת לשלום, ואז המערכה מראש אבודה. אני מאמין שבמערכה כזאת אין מה להפסיד, ניתן רק להרויח.

א. אבן:

איבני יכול לוותר על הזדמנות להסכים לדברי חברת הכנסת בן-פורת בעניין אי-מעורבות בלבנון. זו מדיניות נכונה שנקטה הממשלה ויש להתמיד בה. אני מציע שלא נפסה אידיאליזציה מקטרינו עם הנוצרים בלבנון. הלאומיות הערבית האנטי ציונית, בביירות בוצרה ולא בקהיר. אל נעשה רומן חד-סיטרי עם הנוצרים בלבנון. הגבול הפרוע ביותר היה הלבנוני, שעה שהצבא היה בפיקוד נוצרי. קנה המידה לפעולתנו חייב להיות רק תגובה על פגיעה בבטחוננו. אם הגבול יהיה שקט, לא איכפת לנו אם העומדים לידו נוצרים, מסלמים או בודהיסטים. יש לנו רק תביעה אחת: אי-פגיעה בבטחון ישראל. יתכן מאד שיש נוצרים בלבנון שבמעמקי ליבם ותודעתם אינם שונאים מדינת ישראל. יתכן שרמונד אדה אינו שונא ישראל. אני מאמין שלא. אבל אם הוא יהיה נסיא, הוא יבקוש מדיניות אנטי-ישראלית קיצונית, דווקא מסוים שהוא ואחרים חסודים על חוסר קנאות לנוסא זה. דאגתנו לנוסא הנוגע במיטריין לבטחוננו.

רציתי לתמוך בדברי חברי הכנסת אברמוב,

מלמד ושערי בנוגע למצב המסובך שבו אנחנו נתונים לגבי נסך אמריקני למצרים. חבר הכנסת אברמוב אמר שזה אינשרס אמריקני לאומי מובהק, התבססות ארצות-הברית במצרים. אני סבור שזה אינשרס ישראלי מובהק שמצרים תעבור מתחום התלות בברית-המועצות לתחום התלות בארצות-הברית. מצרים אינה רק אחת מעטרים מדינות ערביות, אלא מחציתו של העולם הערבי ומרכזו המדיני והתרבותי של העולם הערבי. לא היו תנועות כאלה פרו-מערביות רבות בדורנו. אנחנו יודעים על הרבה תנועות של יבסות

לשכת הפרוטוקולים
דף 24 מתוך 31 דמים
עותק (מתוך 6 עותקים

-סודי-

ועדת החוץ והבטחון

19.3.76

א. אבן:

דווקא בכיוון ההפוך. אני סבור שזה אינטרס ישראלי אמריקה תתבסס שם. אני בעד שמירת מאזן הכוחות, ועל כן פגד חימוש מצרים, אבל אנחנו בעד המגמה היסודית. יש לסאוף לכך שתהיה התבססות ארצות-הברית במצרים. השאלה הגורלית ביותר, מלחמה ושלום, תלויה לא רק בכמויות הנשק, **שטצא** שלא נוכל להשפיע על כמויות הנשק שבמצרים, היא תלויה גם במערך המעצמתי בקהיר. מלחמת 1956 פרצה אחרי ולרגל העיסקה הצ'כית, מלחמת 1967 פרצה אחרי ולרגל המעורבות הסובייטית, שאיפשרה למצרים לפתח מערכה חדשה. לכן לא נוכל להיות פוצגים בדעת הקהל האמריקנית כמי שלא איכפת לנו אם אמריקה תתבסס או לא תתבסס במצרים. אני סבור שזו נקודה חשובה.

אני מבין את התבונה השקטית בהשמעת הקול, קול הסתייגות ומחאה גם על שטת המסוסים. בכל זאת אולי נוכל לבלום את המסדים וההיקף של המהלך. אבל עלינו לדעת שסיכויי הצלחתנו קלושים. אנחנו בעצם אומרים לאמריקנים שני דברים: חזקו את הספעתכם במצרים, והסילו האמברגו על מצרים למחרת התנתקותה מחוזה שחתמה עם ברית המועצות. אם חבר-הכנסת בן-פורת מדבר על אבסורד בעמדות, אמריקה יכולה לוטר לך שזה קצת אבסורד: אתם רוצים שנתחזק במצרים, והדרך להתחזקותנו היא שנשיל האמברגו עליה... הם לא ישילו האמברגו על שום מדינה המנתקת את עצמה מברית-המועצות. אני מציע שנבין שהמטב מורכב ואינו פשוט. ראשית, גם גורמים של פנהיגי המגבית אומרים: איננו יודעים כיצד להתנגד לכך שאמריקה ולא ברית המועצות תהיה ה גורם המכריע. אני חושב שהם יעשו מה שנבקש מהם, אבל אל נחשוב שהסתירה הזאת אינה נמצאת גם בתוכנו.

יתנו להם עזרה כלכלית.

היור' י. נבון:

א. אבן: אתה צריך להגיד שישילו עליהם האמברגו. המסקנה השניה, שאנחנו צריכים לדעת שם כל המערכה הזאת, יהיו גם קטרי חימוש בין ארצות-הברית ומצרים, ולדעתי הבעיה מה נוכל להפק מזה מבחינת צמצום ובלימה והשגת פיצוי בתחומים אחרים. אבל זו תהיה ה מציאות. שליטית, שנזכור במאמץ להגיע לידי הסגים שיש בהם גם שמירת מאזן הכוח וגם הכרה בצורך האמריקני להתבסס במצרים.

סעודיה בהחלט בהשפעה אמריקנית ויש לה נשק מערבי. היא תהסס לשלוח את

א.רימלש:

הנשק נגדנו?

אין שום ערובה שמדינה שנתונה להשפעה מערבית לא תצטרף למלחמה נגדנו. מה

א.אבן:

שהוכח הוא, שמאטשט שהמירסם המסובן ביותר זו מדינה ערבית עויינת מחומסת על ידי ברית המועצות, ללא סייג וללא מעצור מדיני וכן הלאה. יש מדרגות גם בסכנות. הסכנה על ידי מדינה מחומסת על ידי ברית המועצות, גדולה יותר.

כאן יהיה **המצרי** המצרי בלי מלחמה. אנחנו
בכנע בלי מלחמה.

י. הורביץ:

ק. כהנא:
בקשר לבעיית אספקת נשק למצרים, אני
מודע שאין בידינו למנוע אספקת ההרקולטים
ואף על פי כן אני בדעה, שהפעולה שלנו, שהיתה יזומה או לא על ידינו,
לא היתה פעולה סיוזיפית. היא עזרה לעולם, להאיט, וזה חשוב. יש חשיבות
למנוע עד כמה שאפשר אספקת נשק למצרים. אולי כבר היום הצלחנו משהו
בענין זה. צריך להמשיך בפעולה הזאת כדי למנוע אספקת נשק במסדים
גדולים יות למצרים.

בקשר ללבנון, אני רוצה לחזור לשאלת
חבר-הכנסת הורביץ. אני מבין את חבר-הכנסת מלמד כשהוא אומר שאין בידינו
לעשות שום דבר בלבנון. אינני מזדהה עם זה, אבל אני מבין עמדה שכזאת. א
אבל אני רוצה לסאול סאלה את אלה שפצהירים חדשות לבקרים, שאם ללבנון
יכנסו סורים - אנחנו נפעל אני שואל סאלה, האם לא ברור שהסורים כבר
נכנסו? מה ההצהרות המתמידות האלה, שלדעתי אין להן כל כבוד. מה ההצהרות
האלה עוזרות לנו? אני חושש שהן אינן עוזרות לנו ואינן מוסיפות
בטום אושן לאמינות שלנו. ולכן, מי שסבור שבמקרה שהסורים ייכנסו
ללבנון צריך לפעול, צריך כבר היום לחשוב באיזו צורה צריך לפעול.

ר'ה'ס י. רבין:

הבהרתי את העמדה והקו המנחים את
הממשלה בענין לבנון. אמרתי שלפעולה
יזומה בלבנון, יזומה על ידי ישראל, יכולות להיות המטרות הבאות:
האחת - מי שרוצה וחושב שעל ישראל להביא למלחמה כוללת, יכול לנצל זאת.
זה לא הקו שמנחה את הממשלה. המגמה השניה היא מגמה פוליטית. כלומר
להביא לידי כיוון מסויים במערכה הפוליטית הפנים-לבנונית. אני לא
מאמין שזה ניתן. אין בשנר. אני לא נכנס לסאלה אם ב כלל בכוחה של
ישראל היה אי-פעם להשפיע על התפתחויות פנים-מדינתיות ערביות. אני
חושב שבמרבית המקרים לא היה קו זה שהינחה את ממשלות ישראל, ועובדה
שהוא לא היה בעבר אינה מחייבת לגבי ההווה והעתיד. אבל אני מסופק אם
באמצעות כוח צבאי אתה יכול להכתיב במדינות ערביות שאינן מסוימות
את כוון משרון ומחשבתן הפוליטית. מנסיון שאני זוכר, ב-1970 עם
ירדן, אני זוכר - ובצדק - את ההיסוסים של הממשלה כאשר האמריקנים
ביקשו מאתנו לפעול בספטמבר 1970, ואני זוכר דברים שקבלתי כתגובה.
היתה אז פניה אמריקנית: תפעלו בכוח צבאי. והשיקול היה, האם צריך
לשפוך דם ישראלי כדי להציל את משרון של חוסיין, שאלי די נכבדה.
בסוף, צבא ירדן, בעזרת איומים אמריקניים ותנועות ישראליות - לא
פעולה צבאית - שמסולב, במערכת אחת, הביאו את הסורים ל הירתעות,
מעבר לפלישת שלוש חטיבות שריון ו-300 שבקים.

במקרה של לבנון אין לנו שום גורם
שבכלל אפשר להידבר ולסתף אתו פעולה, אם תכלית הפעולה היא מדינית
ליצור מטטר פוליטי מסויים. אתה לא יכול על ידי נוכחות צבאית ישראלית
להבטיח את המטטר הפוליטי שם, אם המטרה להביא למטטר מסויים. לכן
הממשלה - לא בסיכום - קיבלה ששיקולי הממשלה חייבים להיות מונחים
על ידי שיקולי בטחון ישראל, וראינו שני מצבים. אני חושב שכניסת
צבא סורי - ואני מבדיל בינו ובין צ'פ - יש לה מטמעות פוליטיות טובה
מן הקצה אל הקצה מצ'פ. צ'פ נמצא שם לפני שנה. מה בתעוררת כעת?
במקרה של כניסת צבא סורי ללבנון, אני חושב שעל הממשלה לקבל החלטה
לפעול. לא במגמה להגיע להתנגשות עם הסורים, אלא כי כניסת צבא
סורי ללבנון היא בודאות היערכות צבאית סורית שיש בה איום על בטחון
ישראל. אז על ישראל להיערך על קו הליטני, לא במגמה לכבוש שטח, אלא
עד שהצבא הסורי ייצא מלבנון. אם זה יביא למלחמה - יביא למלחמה.

לשכת הפרוטוקולים
דף 26 מתוך 31 דמים
עותק מתוך 6 עותקים

י. רבין:

אי-אפשר ללכת לפעולה כזאת, בלי להניח שיהיה לנו סיכוי צבאי מעבר להתנגשות בלבנון, ואולי גם מעבר להתנגשות עם סוריה.

דבר שני, והיה כי יעברו כוחות מחבלים בדרום לבנון. צריך לבצע פעילות שאז ממדיה השריטוריאליים אינם הלישני, א בל להרחיק פעולות שמסכנות את היטובים, להרחיק גורמים מסוגלים לבצע פעולות חבלה. לבנון היתה גן עדן למחבלים יותר מכל מדינה ערבית אחרת. הם נהנו גם מחופש התארגנות בכל מרחבי השריטוריא וגם מהסכמה פוצהרת פוליטית לחדור דרך הקוים בין לבנון וישראל ולבצע פעולות טרור ורצח בטשח ישראל. זה לא קיים היום אצא בגבולותינו עם אף אחת מיתר שלוש הסכנות. המצרים מונעים, הירדנים מונעים, הסורים ביטודו של דבר מונעים. מבחינה זו פעולות הטרור נגד ישראל בוצעו, במידה שמדובר על ידי היחידות מעבר לסטחים שבסליטה שלנו, רק מלבנון.

לגבי ה הידברות עם ה אמריקנים, אתם צריך להזהר, לא ליצור מצב שבו תהיה להם הרגשה שישראל מבקשת את אישורם. ביקורי בארצות הברית אמרתי לקייסינג'ר: אני מביא לידיעתך את המחשבות שלי, אלה הן מחשבות - אם צבא סורי יכנס - קו הלישני; אם תהיה התגברות פעולות מחבלים - אנחנו נתקדם לשטח לבנון. הוא אמר לי: שמעתי, אני לא אומר לך כן, אני לא אומר לך לא; אני מקווה שלא תפתיעו אותנו. לא היתה שום התנגשות מיותרת. העמדה הזאת ידועה לארצות-הברית. גם קייטנו אתם מגעים. לא פנינו ולא שאלנו ואיננו מתכוונים לשאול.

מה פירוש "לא תפתיעו"? פירוש הדבר שתודיע לו. והוא יודיע לך. י. הורביץ

ישראל אינה חייבת לקבל מה שאמריקה אומרת. העדפתי לקיים את הכירור במצב של רגיעה, כאשר הענין לא היה נראה קונקרטי. הוא לא יכול להכחיש זאת. הוא חזר בימים האחרונים ואמר: איננו אומרים לכך כן ולא. היה שלב שלהם היו ידיעות כאילו הסורים נכנסים. לא אאמץ הכחטנו להם זאת. בדרך פוליטי עצרתי כ ל הכחטה. היתה גם ידיעה כזאת, לצערי בדרגי מודיעין, בלי שידעתי, כאשר המודיעין שלנו הודיע למודיעין האמריקני שזה לא נכון. בקסתי לעצור בעתיד ידועות כאלה.

צריך לזכור, היו התפתחויות פנים-ערביות במדינות ערביות רבות, חמורות יותר מאשר בלבנון. לא תמיד בכוחנו להשפיע. אל נתימר להיות כ אלה שבכוחם, על ידי כוח צבאי, להביא לסלטון הנוצרים ב לבנון. לדעתי זה לא ריאלי.

אטר לארצות-הברית, לעתים עמנו, עומדים ונעמוד במצב שהאינטרס האמריקני לא יהיה חושף את הישראלים. גם במקרה כזה אין מטט אלא לעמוד על דעתנו. יתכן שאד שהאינטרס האמריקני הוא בקיום קטרי אספקת נשק, ועל אף זאת אני חושב שעל ישראל לעסות הכל - אין שום ודאות טנצליה - כדי לנסות למנוע זאת. הפעולה בנוסא זה כבר האטה לדעתי את תהליך אספקת הנשק. אני מסוכנע שלולא הפעולה הציבורית, היינו עומדים בפני מסירת קטיגוריות נשק נוספות להרקולס.

גם אם הנשיא נחוש בדעתו למכור את ההרקולס במסגרת הטנה הזאת, הציבור היהודי, ציבור הידידים בארצות-הברית, חייב להגיב על כך. יש להם מספיק סיבוכים. הראיה שאנטי סנט הציעו

לשכת הפרוטוקולים
דף 27 מתוך 31 דפים
עותק / מתוך 6 עותקים

19.5.76

י. רבין:

לעשות זאת בעיסקה מסחרית, כדי לפנוע תקדים של קשרי נסק. ענין ביטול החוזה לא סייע בנושא.

פ. בגין: הצעה זו הוגשה על ידי ידידינו. אני לא חושב שהיתה טובה.

ר'מ י. רבין: נכון. זה לא היה פתואם אתנו. אין הבדל בין מטוס תובלה ובין נסק, בהגדרה. היה חשוב להפגין כוח ואני חושב שהיתה הפגנת כוח רצינית. לא נפסיד מזוה, וודאי לא באותם התנאים שחבר הכנסת לנדאו דיבר עליהם, בנושא הכחשת הנסיא. הדבר התפרסם. זה שלב אחד. על זה צריך לפתח היום פעולה נוספת.

ביהודה וסומרון, בלי קשר לויכוח פוליטי כזה או אחר, מחובתנו לקיים את הסדר הציבורי בשטח הזה. בכל הדיונים שלנו הפרדנו בין ענין ראשי העיריות וכיוצא בזה, ובין קיום הסדר הציבורי. התפרעות בתחום הסדר הציבורי היא חמורה, וצריך לנקוט בכל הצעדים. היו שיקולים לכאן ולכאן. אם איחרנו יומיים-שלושה או לא, אני לא נכנס לזה. אני רואה זאת יותר כדבר בעל חשיבות ללא כל קשר לעמדה פוליטית כזאת או אחרת, אם כן פוותרים או לא. זה לא קשור לקדום ולא צריך להיות קשור בהר הבית. הפרת הסדר ציבורי אינה יכולה להיות תורת בשטחים שבשליטה שלנו. יש זיקה בין השטחים, בין מזרח ירושלים ובין ערביי ישראל. לכן, את היום אני רואה כאחד הטבחניים. בינתיים שקט באיזור. בקסתי לעצור כמעט את התנועה מהשטחים לירושלים. לא הייתי מעונין בריכוז. היו כאלה שאמרו שזה גילוי חולשה. אמרתי שצריך לעשות היום את הפעולה וכל מה שנועשה שם יהיה מוצדק.

בלי קשר לבעיית השלטת סדר ציבורי, אני רוצה לומר כמה דברים. אינני רוצה להכנס לויכוח סביב ענין הר הבית. אבל צריך לזכור דבר אחד - כאשר סמונה שנים נוקשים מדיניות אחת, ברור שסינוי מהותי במדיניות מביא לתגובה. השליטה הישראלית בירושלים, בכל ארץ ישראל המערבית, היא עומדה המתמסכת מאז יוני 1967. מאז נקטו כל הממשלות מדיניות של אי-סתן היתר ליהודים להתפלל על הר הבית. זו היתה עובדה שנשמרה, כולל באמצעות הפעלת כוח משטרה ישראלית. אינני נכנס לשאלה אם זה היה מסגה או לא. כל סינוי מתפרש הן על ידי הערבים והן על ידי העולם, כסינוי מציאות. זה לא שלפני שבועיים או חדש נסתימה מלחמת ששת הימים. השליטה שלנו באיזור מוחלטת. נקטנו מאמצים מדיניות מסוימת. אינני נכנס לשיקולים שהביאו את הממשלות אז להחליט על המדיניות הזאת. מה שמנסים לקבוע היום הוא סינוי. קשה להאמין שלסינוי כזה אין פירושים, גם פוליטיים.

לכן, כל הצגת הענין כאילו התחלנו להציב סימן סגור על השליטה שלנו בהר הבית ועל זכותנו, רבותי - נדייק. איט לא צריך לסנות מן המדיניות שננקטה סמונה שנים, פרש לאלה שמציעים לסנות אותה. הויכוח איננו על זכותנו על הר הבית, אלא אם מסנים מדיניות בת סמונה שנים או לא.

לא אכנס לבעיית הכבישים. אני חושב שמציאות שאין כבישים בתוכם ביהודה וסומרון היא מציאות הרת-אסון ואסור להסלים אתה. צריך לעשות כביש כזה או אחר, זו שאלה בפני עצמה. לא בגלל מחסום אבנים. אם נגיע לכך שאין בטחון בכבישים, אראה בזה דבר חמור ממדרגה ראשונה.

לשכת הפרוטוקולים
דף 28 מתוך 31 דמים
עותק / מתוך 6 עותקים

-סודי-

ועדת החוץ והבטחון

19.3.76

י. רבין:

בנושא שלום וביטחון מצב המלחמה, קיימנו בועדה שנים-שלושה דיונים. אינני שייך לאלה הסבורים, שבגלל המדיניות שבנקטה לפני מלחמת יום הכיפורים, באה המלחמה. אני מקבל שתוצאותיה נקבעו בגלל אי-כוונות שלנו. גם לא בגלל יחסי הכוחות. היה לנו מספיק כוח, לולא היה מה שהיה. אני בעד התפיסה שאומרת שהדרך האמיתית במציאות הקיימת ביחסי צפ-ערב-ישראל, אינה או שלום מוחלט או כלום. אני מאמין שהדרך האמיתית היא ביצירת סבוי באותם תחומים שניתן ליצור בהם את הסיכוי אצל הערבים. אני סבור שחבר הכנסת בגין אינו מדייק. מצע המערך לכנסת הסמינית אומר זאת במפורש.

פ. בגין: לא דיברתי על מצע המערך.

רה"פ י. רבין: אמרת "ממשלות ישראל".

פ. בגין: כל הממשלות עמדו על שלום וחזו זה שלום.

א. אבן: גם הסדרי ביניים.

רה"פ י. רבין: היעד הסופי אליו חותרים הוא השלום. אבל לפחות הממשלה, לפני מלחמת יום הכיפורים, היא שיזמה את התפיסה של הסדרי ביניים והיא גם שיכנעה את ממשלת ארצות-הברית. גם רעיון ביטחון מצב המלחמה לאו דווקא מקורי אמריקני. אני חושב שהתפיסה הזאת היתה עליך מדורג, כתנאים מסויימים, בנסיבות מסויימות, הוא אינו פסול כדרך לשלום. אינני אומר שזה מתאים לכל גיזרה או שבכל גיזרה הפתרונות חייבים להיות זהים. אינני קושר זאת, שדרך זאת כאילו מובילה למלחמה ודרך זו בודאות לא מובילה למלחמה. אני לא אומר זאת.

אני רואה עוד יתרון בדרך הזאת, שגם אם - ואינני מוכן לומר בודאות שלא - תפרוץ מלחמה, אני חושב שהיא תתפתח בתוקף המהלם הנוכעים מהתפיסה הזאת, כתנאים צבאיים יותר נוחים לישראל.

יש כמובן חילוקי דעות לגיטימיים בנושא. אבל יש סתי תפיסות שונות על המציאות בעולם הערבי, כיצד מסנים אותה, אם בכלל יש סיכוי אי-פעם לשנות. גם אני מקבל שבעית השלום אינה בעיקרה בעיה טריטוריאלית. ביסודה היא בעיה של אי-נכונות ערבית להסלים עם קיומנו.

בענין העיריות, הסיקול היה לא לקבל את ההתפתחות בגלל הענין של הבחירות. לא הייתי מגיע למסקנה שצריך להגיע להחלטת-ממשלה בדבר דחית הבחירות. זו הודאה באי-יכולת לנהל את העניינים. עוד מוקדם. נראה מה יתפתח. נראה מה יהיה המצב. בעצם דחיתן יש כבר הודאה באי-יכולת לקיים סדר תקין ביהודה ושומרון. כך יפרט זאת העולם. ב-30 בחדש וודאי נעמוד בפני בעיה. אני חושב שהחלטת הממשלה נכונה. אי-אפשר לדבר על אי-כלום הגליל בלש ליצור את ה רזרבות הקרקעיות ההכרחיות למעשה זה. אני מצטער שלא עשו זאת בעבר והעדפתי לעשות זאת בתנאים שיהיו נוחים לעשר-סתים עשרה שנים ולא יצטרכו בכל פעם לשפל בהפקעות.

לגבי קדום, לא יהיה דיון ספציפי על קדום. הממשלה הודיעה שהיא תקיים דיון על מדיניות ההתנחלויות. כל היתר, פועל יוצא. בלי סיכום על מדיניות ההתנחלות בממשלה, לא תתקבל כל החלטה.

מה הדחיפות בדיון הזה?

ז. ורהפטיג:

לשכת הפרוטוקולים
דף 29 מתוך 37 דפים
צותק 1 מתוך 6 צותקים

19.3.76

רה"מ י. רביץ:

אמרתי שזה דחוף? אני קורא בעתונות שכשבווע הבא תתקיים ישיבה בנושא ה.ה. לא דובים ולא יער. נסעו שרים. שמעתי הערה של חבר הכנסת מלמד. כידוע אני סבור, שכל התנחלות שלא על בסיס החלטת הממשלה צריך לפנות בכוח. המעתי אז להסדר שבוצע בקדום בעיקר בגלל שיקול אחד: זה היה לפני ישיבת ממשלה. התיצב אצלי שגביר ארצות הברית ואמר שיש לו שדר מהנשיא, ובו היתה הבעת מורת רוח על התנחלויות ברמת-הגולן. היתה בו פניה להפסיק את ההתנחלויות. אמרתי שאם זה שדר הנשיא, אני חייב לדווח עליו לממשלה, ואני רוצה להבהיר לו מה אמליץ בפני הממשלה, אבל אני מבקש ממנו להעביר פניה לנשיא ולקחת את דבריו חזרה. לא נכון שדחיתי וזרקתי וכך הלאה. בתחילה הוא נדהם. לקח לו עשרים דקות כדי להביץ שאני מבקש שהנשיא יקבל זאת חזרה - הוא לא חשב על אפשרות כזאת, אבל בסוף הסכים. לא סיפרתי על כך לאיש. לא ידעתי מה תהיה תשובת הנשיא. חשבתי שכל פעולה אז, בכוח - והיה כי נשיא ארצות הברית לא יקח את דבריו חזרה - תיראה כפעולה חתחח לחץ אמריקני. זה הדבר האחרון שרציתי לעשות. אמנם, לאחר 36 שעות שיבלתי חשובה שהנשיא אומר שאת החלק הנוגע להתנחלויות יש לראות כאילו לא נאמר. גם זה שיקול. לא שיתפתי בכך א איש.

א. מלמד:

הייתי נגד ההתישבות, אבל אני נגד הורדתם. רה"מ י. רביץ:
בענין מקלטים אטומיים, אינני רוצה להכנס יש לי ספקות בכל הגישה לנושא המקלטים. על אחת כמה וכמה מקלטים אטומיים. מרבית מדינות העולם אינן הולכות לעשות זאת. זה קשור בסכומים אגדתיים. הלוי במה אתה משקיע. לעשות זאת היום? אין טעם להתחיל לקיים בכך דיון, על אחת כמה וכמה ציבורי. זה רק יצירת חסכולים.

מ. בן-פורת:

זה צריך לעלות שני מיליארד דולר.

היו"ר י. נבון:

עשרות מיליארדים.

רה"מ י. רביץ:

אני רוצה להביא לפני הועדה נושא רגיש מאד. זה היה ערב נסיעתי לארצות-הברית. יצאתי ביום שני. ביום חמישי הגיעה ידיעה שקבוצת מחבלים עומדת להפיל מטוס "אל-על" העומד לנחות ביום ראשון ב-15 בינואר בנאירובי. שלחנו כוח של השרות, גם המוסד שעובד טוב עם הקנייטים. ההנחיה שלי היתה, לחפש כל דרך לתפוס אותם במצב שאפשר יהיה לחסל אותם. הארגון שלהם היה טוב מאד. מדובר בגרמנים, ערבים מאנשי חזית חבש וודיא אל-חדד. שיתוף הפעולה עם הקנייטים היה טוב מאד.

19.3.76

מ. בנין:

הם משתייכים לחבורת בדר-מינהווף?

רה"מ י. רביץ:

הקבוצה הזאת קשור עם הגרמנים. הם קשורים עם קרלוס גם כן. זו הקבוצה הקיצונית ביותר והנוקשה בתוך כל המערכת של הטרור. היינו חייבם ליטול סיכונים היינו צריכים להטיס את המטוס עם ה-140 נוסאים. הידיעה היתה שהם רוצים להפיל את המטוס בעזרת טילי סא'ם 7. בפועל, לצערי הרב בגלל הקנייטים ואי-היכולת שלנו לפעול בלעדית, חפסנו את כולם. בקבוצה שלושה ערכים, ושלושתם היו מעורבים גם בפעולות קודמות, ושני גרמנים. בשלב מסויים הקנייטים אמרו לנו שאחת מהשתיים, או שאנחנו לוקחים אותם או שהם משחררים אותם. לקחנו את אותם והם נמצאים כבר חקופה מסויימת בארץ. ידענו שיש בזה סיכון.

התנאי של הקנייטים היה, אחד: סודיות מוחלטת;

שניים, והיה כי יתגלה, הם יודיעו שאנחנו חטפנו אותם, והדבר יגרום לכמה סיבוכים; ושלישית, שהם יהיו שותפים לקביעת גורלם בעתיד. החלטנו להעביר אותם לארץ כי לא רצינו שישוחררו. הם ידעו שאנחנו מעורבים בפעולה ובחקירה הראשונית. שנית, רצינו בחקירה לצבור מידע. סטלה אחת אצלנו ואחת נשארה שם. בחקירה נתווסף לנו מידע וגם קיבלנו מספר החראות על פיגועים מחתרתיים גם מבחינת דרך הביצוע וגם המקום.

הם הודו?

מ. בנין:

רה"מ י. רביץ:

הם נתפסו ממש במקום הביצוע עם הסטרליות. הם מודים בכל. הם הודו גם בפעילות קודמת. אחד מהם היה מעורב בציריך. אחד מהם היה מעורב בפתיחה באש על אנשת קורל סי. הם מהגרעין של הגורם הזה. לפי הידוע לנו, הערבים אינם יודעים שהם פה. יש חשדות. האמריקנים כנראה יודעים, לא מאתנו. אני סיפרתי לנשיא על המקרה. לא מסרנו לאמריקנים שהם הועברו לכאן. אבל הקנייטים כנראה מסרו. כמו כן הקנייטים מסרו לבריטים. לכן, לא מן הנמנע שזה יתגלה, שהם פה. מכל מקום, אנחנו חייבים לגבי הקנייטים לא לפרסם זאת. זה מכביד עלינו מכל מיני בחינות. החשש שלי שיהיה ניסיון של פיגוע-מיקוח כלפי הקנייטים, ואז הם ילחצו עלינו להסגיר אותם.

המדובר ב-140 איש. אין לי ספק שמטוס "אל-על" היה נפגע. הכוונה היתה לירות בו טיל עם הנחיתה.

ח. לנדאו:

עצם החזקתם מסכנת את הקנייטים. האם אין זה מן ההגיון להביאם לדין ולהוציא פסק דין?

רה"מ י. רביץ:

אנחנו מכינים את כל החומר לתהליך המשפטי. כל הזמן אנחנו במגע עם הקנייטים.

י. הורביץ:

ככל שזה תמהמה הסיכון גדול יותר.

רה"מ י. רביץ:

הטיסות שלנו לדרום אפריקה מותנות במידה רבה בפכות הנחיתה בקניה. כמו כן הזכות לעבור בשמי קניה. בדרך כלל הם לא נוחנים למטוסים לדרום אפריקה לעשות זאת. לא היינו רוצים להחריף את היחסים עם קניה, שמא יכולע לקו האוירי לדרום אפריקה. הגרמנים אינם יודעים. יש חשד, כי בשלב מסויים היתה פניה אל צינור מודיעין גרמני, האם ידוע להם על השניים האלה. בצנורות של גורמי מודיעין אין אלינו פניה של הגורמים הגרמניים.

19.3.76

לשכת הפרוטוקולים
דף 31 מתוך 37 דפים
עוזק / מתוך 6 עוזקים

רה"מ י. רבין:

לפני שלושה ימים נמנע דבר מאד לא נעים.
 בירושלים מצאנו מכונית תופת מוכנה
 לפעולה. היא נתפסה עם האיש שבכיסיו היה כבר כל המנגנון להפעלה. במכונית
 עצמה היה קילו חומר נפץ, שבבי ברזל, קטיושות, והוא הודיע שהתכוון להעביר
 אותה לקרבת ככר ציון. המדובר בערבי מהשטחים. יש שלושה עצורים. הטלנו
 על כך איפול, אבל אני מבין שלעתונות זה ידוע. אנחנו מקיימים את הצנזורה
 כדי לאפשר הקירה ולא לגלות זאת. זה לא הגיע אלינו ממקורות מודיעין. היה
 דבר מוזר. [REDACTED] טיפף למשטרה ומסר שיש מכונית במקום
 זה וזה. המשטרה מיד פעלה.

י. הורביץ:

הוא חשד או ידע?

רה"מ י. רבין:

זה אנונימי. [REDACTED]
 המכונית נתפסה על יד אבו-דיס. היא לא הגיעה למקום
 אליו יועדה.